Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען

היינט 12 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 89/1689	Łódź, Niedziela 14 kwietnia 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, זונטאג ד' ניסן תרפ"ט	Nr 89/1689

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

מענער-היטען

אין די נייעסטע פאסאנען און קאלירען,
בעסטע קוואליטעט
עמפפעהלט
מ. קאפעלושניק, נור קאנסטאנטינער 8

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט מיין ג' קונדשאפט, דאס מען בעקומט שוין אין מיינע געשעפטען
אַלע אַרט
געוויכערטע פלייש-אויסאַרבייטונגען
ווי אויך אלע סארטען עקספּאָרט-וואורשט
יעדען קוואַנטום כשר לפסח יעדען קוואַנטום
מיט בעשטעלונגען קען מען זיך ווענדען אין פאלגענדע פיליעס:
צענטראַלע: פּיעטריקאָווער 25, טעל. 25-64
פיליעס: פּיעטריקאָווער 51, טעל. 19-85
נאָוואָמיעסקאַ 34, טעל. 58-67
נאָוואָמיעסקאַ 13
ווי אויך אין מיין ספעציעלע עקספּעדיציע-ביוראָ פּיעטריקאָווער 8, טעלעפ. 27-68
וואס ליפערט יעדען קוואנטום, אנהויבענדיג פון 1 קילא פאר גאנץ פוילען און אלע לענדער:
ווי: ארץ-ישראל, אמעריקא, ענגלאנד, פראנקרייך,
בעלגיען, רוסלאנד, פינלאנד, לעטלאנד א. אנד.
בעמערקונג: אין פאריז בעקומט מען אונזערע אויסארבייטונגען ביי:
B. Rosenblum, Paris, 12 Rue Pavée.
מיט אכטונג
ס. דישקין, פּיעטריקאָווער 8.

ELEKTROWNIA ŁÓDZKA

zawiadamia P.P. Odbiorców prądu, że stosownie do §§ 75, 80, 81, 82 i 96 uprawnienia rządowego No. 12, ceny prądu, obowiązujące P.P. Odbiorców za miesiąc marzec 1929 roku, obliczone na dzień 7-go kwietnia roku bieżącego, wynoszą za jedną kilowatogodzinę:

dla światła 99,33 gr.

dla siły 36,79 gr

z opustami, przewidzianemi w uprawnieniu rządowem.

W zależności od terminów zapłaty, oraz na zasadzie poszczególnych umów udzielone będą opusty dodatkowe.

DYREKCJA
Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego, S. A.

אכטונג, פליישער-שעכטער

פון גייער'ס, שייבלער'ס, גרינער-מארק און באלוטער ראיאנען.
און צוזאמענהאנג דערמיט, וואסביידע שעכט-הייזער, שטאטישע און באלוטער, האבען אויף אייגענער האנד געהעכערט דעם טאריף פאר שעכטען מיט 30 פראצענט אהן דער צושטימונג פון מאגיסטראט און שטאט-ראט, פאדערן מיר אויף אלע פליישער-שעכטער פון גייער'ס, שייבלער'ס, גרינער מארק און באלוטער ראיאנען צו קומען אויף דער
פערזאמלונג
וואס וועט פארקומען היינט, זונטאג 14 אפריל, 7 אווענד, אין אייגענעם לאקאל, פאדזשעטשנא 10, כדי געמיינזאם אנצונעהמען שריט נעגען דער עולה, וואס ווערט געטאן אונז בעגאנגען.
קיינער פון אייך טאר נישט פערפעהלען צו קומען פערטיידיגען זיינע אייגענע אינטערעסען
מיט אכטונג די פערוואלטונג פון פליישער-הורטאווניקעס-פעראיין, פאדזשעטשנא 10

א בשורה טובה פאר דער לאדזער יודיש. בעפעלקערונג!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, דאס מיר האבען איבערגעטראגען די זייט 3 יאהר בעקאנטע
היגיענישע מאשין-מצות
בעקעריי פון די פעראייג. יוד. בעקעריי-מייסטער פון זאמענהאף 15
אויף ראקיטשינער 43, טעל. 69-7.
אויך היי-יאהר באקען מיר אויך די מאשין-מצות פון די בעסטע קאלישער מעהלען געכשרט פון קאלישער רב
די בעשטעלונגען הורט און ענצעל ווערען שוין אנגענומען אין דער צענטראלע פיעטריקאווער 112, ווי אויך ביי נח וויינבערג, פיעטריק. 38, טעל. 43-82, און ביי אינזעלשטיין, זשעראמסקא 39 מרדכי יעלין, פיעטריקאווער 24, יחזקאל קירשבוים, ריבנא 11.
וועגען ווייטערדיגע פערקויפס-שטעלען וועלען מיר בעזונדערס מעלדען.
5600 פעראייניגטע יודישע בעקער-מייסטער אין לאדז.
בעמ.: די מצות געפינען זיך אונטער שטענדיגער השגחה פון 2 משגיחים.

בעקאנטמאכונג.

ווער עס וויל האבען אנ'ענג-יו"ט און עסען די פרימסטע דינע
מצות
און דאס בעסטע רייבעכץ
וואס עס ווערט געבאקען אונטער דער אויפזיכט פון היגען ראבינאט קען בעקומען אין הורט און דעטייל ביי דער בעסטער פירמע
כ. רוביז, פיעטריקאווער 166
טעל. 34-57.

הכשר
ווער עס וויל האבען
מצה-רייבעכץ
כשר לפסח עצהי"ט אפילו למהדרין מן המהדרין וואס ס'ווערט געמאהלען אלץ תחת השגחת הרב הג' הישיש ר' אליעזר שלום הכהן ליטעווסקי דיין ומורה צדק דפה לאדז חמשים ואחד שנים, צו בעקומען אין דער מיהל יאקובע 2 ביי אייזנער
בעמערקונג: איד נצהם אן צו מאהלען מיט רעיעלע בעהאנדלונג
6570

שעהנע, דינע, כשר'ע
מצות
בעקומט מען נאר אין דער לאנגיעהריגער איבעראל בעוואוסטער בעקעריי פון
י.מ. פאקולא 3 אגראדאווא 3

כשר און היגיעניש מצות
זענען די
וואס ווערען געבאקען אין דער מצה-בעקעריי פון דער לאנג-בעוואוסטער
פירמע א. פודלאווסקי און זשעמבינסקי
24 נארוטאוויטש (דזשעלנא) 24
אונזער בעקעריי געפינט זיך אונטער דער השגחה פון לאדזער ראבינאט דעריבער ווער ס'וויל האבען דעם ריכטיגען עונג יו"ט זאל נאר קויפען מצות און מצה-רייבעכץ ביי דער אויבענדערמאנטער פירמע.

מיר דריקען אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל אונזער מיטהעלפער און גרינדער פון אונזער פושעדבארוער חברה ה' חיים לייב שווארק צוליב דעם פריהצייטיגען טויט פון זיין 8-יעהריגען זוהן

יחזקאל נ"ע

גלייכצייטיג רופען מיר אלע מתפללים פון דער חברה אנטייל צו נעמען אין דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 14 אפריל ד. י. 12 א זייגער ביימאג פון טרויער-הויז קילינסקעגא 27.

די גבאים און מתפללים פון פאלודניאווא 7.

אָט אזוי דערציהט מען דאָס פאלק

א בריף פון מארשאלעק דאשינסקי צום געוו. פרעמיער בארטעל

וואַרשאָ, 13 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספאָנדענט) אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן אַרטיקעל פון געוו. פרעמיער באַרטעל האָט דער סיים-מאַרשאַלעק דאַשינסקי צוגעשיקט צו פּראָפ. באַרטעל אַ בריף. דער בריף האָט פאָלגענדע איבערשריפט:

„ווי אַזוי ערציהט מען רעפּוטאַטען פון פאַרלאַמענט — עטליכע גינסטיגע בעמערקונגען צום אַרטיקעל פון פרעמיער באַרטעל“.

אין זיין בריף שרייבט מאַרשאַלעק דאַשינסקי צו. אַנדערען:

„ה׳ פרעמיער! צוליב דעם, וואָס ביים אַוועקגעהען האָט איהר נישט בע„פאַיראַניעט“ דעם פוילישען סיים, (דער אויסדרוק, וועלכער מאַרשאַל פילסודסקי האָט פיל מאָל איבער־חזר׳ט אין זיין אַרטיקעל, די רעד.) נאָר איהר האָט אויסגעדריקט אייער אונווילען צו לעבען מיט וועלף און פייניגען די פאָרשטעהער פון אַ 30 מיליאָניגען פאָלק, ווענד איך זיך צו אייך מיט פאָלגענדע ווערטער:

ס׳איז שוין געוואָרען אַ געוואוינהייט, אַז נאָך יעדער שליסונג פון אַ סיים־סעסיע גיבען זיך אַ שיט אונערהערטע בעליידיגונגען און זידלערייען געגען פוילישען פאַרלאַמענט און זיינע רעפּוטאַטען. די רעפּוטאַטען ווערען אָנגערופען פעררעטער, לאָבוזעס, אידיאָטען, קרימינאַליסטען א. אַז. וו.

קיין שום טורמע־אויפזעהער וואָלט נישט אויף אַזאַ אופן בעהאַנדעלט די קרימינאַליסטען אין דער קאַמער, וואָס ער היט, ווי רעפּוטאַטען ווערען בעהאַנדעלט. ווען דאָס טוען גרויסע פאָלקס־פיהרער, וועלכע האָבען אונגעהויערע פערדינסטען פאַר׳ן לאַנד און זיין אונאָפּהענגיגקייט, ערלויב איך זיך אייך צו שטעלען די פראַגע: „וואָס זאָל דאָס בעדייטען?“

ס׳האָט זיך געשאַפען אַ שרעקליכע טעאָריע וועגען דעם, אַז מען מוז לענקען די אויפמערקזאַמקייט פון פאָלק אויף די מלוכה־אינטערעסען, אַז דורך אָפּזידלען און בעליידיגען דאָס פאָלק וועט מען עס אַרויפפיהרען אויפ׳ן ערליכען און גוטען וועג. דאָס איז דיזעלבע טעאָריע פון די, וועלכע האָבען געשמיסען מענשען אויף עפענטליכע פּלעצער, זיי האָבען דאָס ערקלערט דערמיט, אַז דאָס איז פאַר דער טובה פון די געשמיסענע.

די טעאָריע ווענדעט מען אויך איצט אָן און מ׳זידעלט און דראָהט מיט׳ן שטעקען, מיט קאָפּען, מיט שלאָגען און מיט דער שוויטשענדיגער בייטש. דאָס פאָלק ווערט פאָרגעשטעלט אַלס אידיאָטען און אַלס שעפער פון פרעמדע אַגענטורען.

איך פערזענליך האַלט נישט פון אַזעלכע ערציהונגס־מעטאָדען, איך פרעג אייך אויך, ה׳ פרעמיער, צי איהר וואָלט אַזוי ערציגען נישט נאָר אייער זוהן, נאָר אַפילו אייער הונד.

און איצט אַלס צו אַנ׳אַקטועלען פּאָליטיקער וויל איך מיך צו אייך ווענדען מיט עטליכע פּאָליטישע ענינים: בעת דער סיים האָט אָנגעהויבען צו בעהאַנדלען דעם בודושעט אויפ׳ן יאָהר 1929-30 איז איינער פון די העכערע בעאַמטע פון אַ מיניסטעריום אַרומגעגאַנגען צווישען די רעפּוטאַטען און זיי צוגערעדט, אַז זיי זאָלען אָפּוואַרפען דעם בודושעט, דיזעלבע אַגיטאַציע האָבען אויך געפיהרט פיל רעפּוטאַטען פון רעגירונגס־בלאָק צווישען די נישט־רעגירונגס־רעפּוטאַטען, און נאָר אַ דאַנק אייער אינטערווענץ איז די דאָזיגע אַגיטאַציע אָפּגעשטעלט געוואָרען. צי וואָס האָט מען די דאָזיגע אַגיטאַציע געפיהרט? כדי דער בודושעט זאָל אָפּגעוואָרפען ווערען און ראַן וואָלט זיך ווידער אַ שאָט געטון אַ האָגעל פון זידלערייען און בעליידיגונגען.

צי ערציהט מען אַ פאָלק אויף דעם אופן און צו וועלכען ציל טוט מען דאָס? איהר ג. פרעמיער הייסט וועגען דעם אַלעם זעהר גוט, פונדעסטוועגען האָט איהר וועגען דעם קיין איין וואָרט נישט געשריבען.

איצט ווייטער, ה׳ פרעמיער, איהר האָט פאַרגעוואָרפען דעם סיים זיין האַנדלונג בנוגע דעם ענין טשעכאָוויטש. איך וויל איצט נישט אַריינגעהן אין תוך, צי דער סיים האָט געהאַנדעלט ריכטיג אָדער נישט, אָבער ערלויבט מיר אייך צו מאַכען אַ בעמערקונג, אַז איהר זייט נישט אויפריכטיג אין דער דאָזיגער פראַגע.

איהר האָט הונדערט מאָל שוין געקענט אַריינטראָגען די צוגאָב־קרעדיטען פאַר׳ן יאָהר 1927-8 און געקענט אויסמיידען דעם גאַנצען ענין, איהר האָט דאָס נישט געטון, ווייל איהר האָט עס נישט געקענט טון, פאַרוואָס ווייסט איהר זעהר גוט און אַלע ווייסען עס. וועגען דעם שרייבט איהר גאָרנישט און דערמאָהנט אַפילו נישט.

איהר רעדט וועגען דער גאַנגרענע פון סיים. בעת איהר זענט אַליין געפאַלען אַלס קרבן פון די, וועלכע האָבען מיט אייך רעגירט, שוין דערמאָלט, ווען מ׳האָט אייך געוואָלט אויסוועהלען אַלס סיים־מאַרשאַלעק האָט מען אייך געוואָלט זעהען פון רערוויטענס. איצט האָט מען אייך געוואָלט מאַכען פאַר אַ באַנקאָוויעץ, מ׳האָט אייך נישט פערשפּאָרט אַזעלכע אונאַנגענעהמליכקייטען, פון וועלכע עס ווערט יעדען ערליכען מענשען טרויעריג אויפ׳ן האַרצען.

צי האָט אויך דער סיים געהאַט עפּעס געמיינשאַפטליכעס מיט די אַלע זאַכען?

איך בין מורה, אַז דער סיים האָט שלעכטע און אויך גוטע זייטען, דאָס איז די פאָרשטעהערשאַפט פון פאָלק, וועלכע האָט ווי דאָס פאָלק אַליין אַ געהאַלדיגען אידעאַליזם. הגם אויף אויסען ווייזט עס אַרויס אַ שפּאָר ביסעל נאָכגיביגקייט.

ערציהען דאָס פאָלק קען מען נישט מיט קאָפּיען שלאָגען, זידלען און בעליידיגען. איך האָף דערייבער, אַז ווען איהר וועט שרייבען אייערע ערינערונגען וועגען אייער אנטייל אין דער רעגירונג וואָלט איהר די דאָזיגע פראַגען בעריהרען אייער

איגנאַצי דאַשינסקי.

——=:::=——

ספּאָרט = בעוועגונג.

„הכח“ — „אוניאָן“ 4:3 (0:1)

„הכח“ II — „אוניאָן“ II 5:0 (0:2)

„קדימה“ — „טור“ 1:8

געשטאָרבען קאזאק פון 1-טען פוסבאל-קלוב

קאַטאָוויץ. 13 נעכטען איז דאָ געשטאָרבען נאָך אַנ׳אָפּעראַציע דער בעקאַנטער שפּילער פון 1-טען פוסבאַל קלוב (י.פ.צ.) קאַזאַק.

קאַזאַק איז אין דער פערגאַנגענער וואָך פערוואונדעט געוואָרען בעת אַ סכסוך מיט אַ היגען שענקער, וועלכער האָט געשאָסען צו קאַזאַקען מיט אַ רעוואָלווער.

אַכטונג!

ס׳איז אנגעקומען די נייעסטע פערשידענע אַמעריקאַנער פאַסאָנען.

ביים אָפּטיקער

יאַקב פאָנטש

65 פעטריקאווער 65

ברילען

און גלעזער!

קויפט מען גוט און ביליג

די אויגען־אונטערזוכונג איז אומזיסט, ביים קויפען ברילען אָדער צוויקער, וועלכע מען בעקומט אַבזאָלוטסטען אין

Optyk JAKÓB PONCZ 65 Piotrkowska 65

vis à vis Grand-Hotelu.

Dr. med.

H. LAJCHTER

צאהן-כירורג

דיזעלבע, קין, גימען און צאהן-קראנקהייטען.

Konstantynowska 9.

telefon 49-66

od 1½—5 po pol. 4604

אַנ׳עונג פּסח

ווילען האבען אַלע, וועלכע וועלען קויפען נור די

מצות

פון דער ערשטער לאָדזער כשר׳ער

מאַשין=מצות=בעקעריי

וועלכע ווערט אָנגעפיהרט פון די בעקאַנטע לאָדזער פאַכמענער

א. פ.: „דלאַטאַ גוראַ“

ע. זעליגמאַן און קאמפּ., אַל. קאָשטשושקי № 11

די מצות ווערען געבאַקען פון בעסטען סאָרט מעהל אונטער אַ שטרענגער היגיענישער און פאַכמענישער אויפזיכט, וועלכע זענען פון שטענדיג בעקאַנט דעם געעהרטען פובליקום מיט זייער גוטען געשמאַק.

די בעקערײ געפינט זיך אונטער דער השגחה

פון יאַנאָווער רב הרב וואַפּנער דפּה.

יעדער קויפער קען בעזוכען די בעקערײ.

מיר בעזיצען אַ פעריקויפס שטעל: פּיעטריקאָווער 108 אין געוועלב

בעמערקונג: דאָס זענען די איינציגע מאַשין=מצות אין לאָדז וואָס זענען אונטער דער אויפזיכט פון יאַנאָווער רב.

די מצות, וואָס האָבען נישט דעם שטעמפּעל פון יאַנאָווער רב, אונטערליגען נישט דער דאָזיגער אויפזיכט.

די שענסטע און דינע מצות

אונטער דער אויפזיכט פון היגען ראַבינאַט ווי אויך אַ גרויסען קוואַנטום

ליטווישע מצות

פערקויף איך צו צוגענגליכע פרייזען אין מיין לאַנג-יעהריגער בעקעריי

13 סקלאַדאָווא 13

מ. קופּערמינץ, טעל. 48-17 און 72-71.

בעמערקונג: כ׳בעזיץ פאָלג. פערקייפס-שטעלען: אַנדזשעיאַ 28, 6=טער שערפּיען (בענעדיקטאַ) 21 און 46. ס׳ווערען אויך דאָרט אָנגענומען בעשטעלונגען.

5732

בעקאַנטמאַכונג.

דער קאָלאָניאַל=קליינה.=פעראיין, צעגעלנ. 15

מאַכט בעקאַנט, דאָס ס׳איז אַרויס פון דרוק דער

צעטעליק № 4/29

Nr. 3 דערמיט ערקלערען מיר דעם צעטעליק פאַר אונגילטיג.

בעמערקונג: מיר פאָדערן גלייכצייטיג אויף די מיטגלידער אָפּצוגעבען זייערע מעלדונגען װעגען ראַבאַט.

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאָלאָג-אַקושער

זגערזשער 11.

טעל 34-72

נעמט אָן פון 6—8 אָוונד.

קאַליגראַף

ל. בערמאַן

(דער יונגער) וואוינט אויף זאַוואַדזקאַ 19 ע-1,

שטאָק, און לערנט אויס שעהן און שנעל שרייבען.

בעקאַנטמאַכונג.

די פלאַנצען=פוטער=פאַבריק פון דער פירמע

EINHORN, FEIN i S-ka, Łódź, ul. Wysoka 9, tel. 64-56

מאַכט בעקאַנט איהרע קליענטען, אַז עס איז שוין דאָ אויף לאַגער די סאָרטען

חעמאַ (CHEMO) קאָקאָמאַ (KOKOMA)

האַרטע סאָרט | ווייכע סאָרט

קאָטאָנאָל (KOTONOL) שמאַלץ=אייל (Oliwa twarda)

אונזערע אויסאַרבייטונג קאָטאָנאָל איז נור אין פּעסער מיט ווייסע בעדעם.

די ג׳ קליענטען ווערען געבעטען אַכטונג צו געבען און פאָדערען נור די מאַרקע קאָטאָנאָל.

כשר לפסח בהכשר הרה״ג ר׳ אבא נטע נ״י קופפער דומ״ץ דפה לאָדז.

דבר אמת גיתן לכתוב איך שאנכי הח״מ הכשרתי את הפאבריק של הפירמא איינהארן, פיין ושותפים על חג הפסח הבע״ל, ויכולים כל אחב״י לאכול כל המינים הנ״ל בחג הפסח הבע״ל בלי שום חשש ופקפוק כלל, ואפילו המהדרין מן המהדרין ובאופן שיהיו הכשר או חותם באתי על כל חבישה או חבית ומעתה הפאבריק הנ״ל עומדת תחת השגחתי התמידית ולראי׳ באעה״ה פ״ק לודז, יום ו׳ עש״ק, פ׳ תזריע ב׳ דר״ח ניסן תרפ״ט לפ״ק

נאום אבא נטע קופּפער דומ״צ דפה לאדז

ב׳ הגאון הצדיק מו״ה אהרן יחיאל זצלה״ה אבד״ק איזביץ.

בעקאַנטמאַכונג

די באַוואוסטע און לאַנג=עקזיסטירענדע פירמע

J. FUTERMAN

Łódź, Piotrkowska 54, tel. 6-54

מאַכט בעקאַנט, דאָס זי בעזיצט און עמפעהלט דער נעהערטער קונדשאַפט צו די פאָרשטעהענדע פייערטאָג אַ זעהר רייכען אויסוואַהל פון די מאָדערנסטע אינלענדישע און אויסלענדישע

דיוואַנעס | גאַרדינען | מעבעל־שטאָפען

באַדעקעס | דעקען | צעראַטען

פּאַרטיערען | גאַרנישען | לינאָלעאַמס

אַלעס צו קאָנקורענץ-פרייזען און רעעלע בעהאַנדלונג.

בעמערקונג: פערטרעטונג פון די בעסטע — ביעלסקער האַנד=דיוואַנעס. —

54 הורט! דעטייל! 54

אַכטונג, פריזיער=מייסטער!

אין צוזאַמענהאַנג מיט די וואַהלען אין דער האַנדווערקער קאַמער, ווי אויך מיט דעם צעכען-געזעץ, וועלכער זעהט פאָר צו שטערען בעשעפטיגען לערן-יונגלעך. אָרדנען מיר איין מאָנטאַג, דעם 15-טען ד. ה. פּינקט, ליך 8 אַ זייגער אין אָוונד אין לאָקאַל פון צענטראַלען האַנדווערקער-פערבאַנד פּאָלודניאָווע 4

אַ גרויסע פערזאַמלונג

פון אַלע יודישע פריזיער=מייסטער אין לאָדז און פּראָווינץ.

מיטגלידער, ווי אויך נישט מיטגלידער און אַלע פריזיער-מייסטער פון דער לאָדזער סביבה ווערען אין זייער אייגענעם אינטערעס געבעטען מאַסענווייז און פּינקטליך צו ערשיינען. חברים, געדענקט, אַז עס האַנדעלט זיך אין אייערע אייגענע עקזיסטענץ!

די פערוואַלטונג

פון יודישען פריזיער מייסטער-פעראיין

אין לאָדז, פּאָלודניאָווא 4

5634

דר. שוויטאלסקי-פרעמיער=מיניסטער

דער אַלטער קאבינעט אמטירט נאך דערווייל—עטליכע מיניסטארען=אמטען ווערען בעזעצט דורך פּוילקאוויקעס

וואַרשאַ, 13 (טעל. פון אונזער סיים-קאַ-רעספאַנדענט) די געשפאַנטקייט צוליב'ן רעגירונגס-קריזיס, האָט היינט (נעכטען, שבת,) דערגרייכט דעם קולימינאַציע-פונקט. ס'איז געווען אַ טאָג פון בעראַטונגען און קאָנפערענצען, אין וועלכע עס האָבען זיך בעטייליגט: דער מלוכה-פּרעזידענט מאָשטשיצקי, מאַרשאַל פּילסודסקי דער צוקונפטי-גער פּרעמיער ד"ר שוויטאַלסקי און אַ רייהע אַנדע-רע מאַסגעבענדע פּערזענליכקייטען.

12 אַ זייגער בייטאָג האָט דער מלוכה-פּרעזי-דענט אונטערגעשריבען צוויי דעקרעטען. אין איין דעקרעט ווערט בעשטעטיגט די דימיסיע פון פּראָפ. באַרטעל מיט זיין גאַנצען מיניסטאָרען-קאַבינעט און אין צווייטען דעקרעט, וועלכער איז געווענדעט צום פּרעמיער באַרטעל, ווערט דער אַלטער קאַבי-נעט בעאויפטראַגט צו פיהרען די אַרבייט ביז דעם צוזאַמענשטעל פון אַ נייעם קאַבינעט.

צווישען די פערשידענע קאַנדידאַטען אין נייעם מיניסטאָרען-קאַבינעט איז אויך געוואָרען אָנגערופען דער פּוילישער אַמבאַסאַדאָר אין אונ-גאַרן, פאַלקאָוויניק איגנאַצי מאַטושעווסקי. דער אַמבאַסאַדאָר איז געוואָרען טעלעגראַפיש אַרויס-גערופען פון בודאַפּעשט און נעכטען 4 בייטאָג האָט ער אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן ד"ר שוויטאַלסקי.

אין אָוונד איז אין גענעראַל-אינספּעקטאָר-יאַט פון דער אַרמעי פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ, אין וועלכער ס'האָבען זיך בעטייליגט מאַרשאַל פּילסודסקי, דער מלוכה-פּרעזידענט מאָשטשיצקי און ד"ר שוויטאַלסקי. וואָס אויף דער בעראַטונג איז געוואָרען געשמועסט — איז נישט בעקאַנט. נאָך דער קאָנפערענץ האָט ד"ר שוויטאַלסקי נאָכ-אַמאָל אָפּגעהאַלטען א בעראַטונג מיט'ן אַמבאַסאַ-דאָר מאַטושעווסקי און אין אָוונד איז ד"ר שווי-טאַלסקי אויפגענומען געוואָרען דורך מאַרשאַל פּילסודסקי. 9 מיט 50 מינוט איז שוין געווען בעקאַנט, אז ד"ר שוויטאַלסקי האָט בעקומען דעם אויפטראַג צוזאַמענצושטעלען דעם נייעם מיניסטאָ-רען-קאַבינעט.

פון די פּאָרלויפיגע אונטערהאַנדלונגען, וואָס עס ווערען געפיהרט אַרום די מיניסטאָרען-פּאָרט-פעלען ווייזט זיך אַרויס, אַז ד"ר שוויטאַלסקי טרעפט זיך אָן אויף גרויסע שוועריגקייטען ביים צוזאַמענשטעלען דעם נייעם מיניסטאָרען-קאַבינעט. בעזונדערס געהט עס שווער מיט די פּאָרטפעלען פון האַנדעל און פינאַנצען. ס'איז גאַנץ מעגליך, אַז צוליב דער געשפּאַנער סיטואַציע, זאָל דער מיניסטאָרען-קריזיס נאָך אָנהאַלטען אייניגע טעג.

ביז ס'וועט נישט צוזאַמענגעשטעלט ווערען דער נייער קאַבינעט וועלען די אַלטע מיניסטאָרן, לויט דעם דעקרעט פון מלוכה-פּרעזידענט דערווייל בלייבען אויף זייערע אַמטען.

וואַרשאַ, 13 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) לויט אַלע וואַרשיינליכקייטען זאָל דער צוזאַמענשטעל פון נייעם קאַבינעט זיין פאָל-גענדער:

פּרעמיער — ד"ר שוויטאַלסקי; פינאַנץ-מיניס-טער — געוו. פּוילישער אַמבאַסאַדאָר אין בודאַ-פּעשט פּולק. מאַטושעווסקי; אַרבייטס-מיניסטער — פּולק. פּריסטאָר, אָדער פּולק. קאָלאָנטאַי; פּאָסט און טעלעגראַף—פּולק. בערנער (ביז-איצטיגער די-רעקטאָר פון „פּאָלמין"). די איבעריגע מיניסטאָרן-פּאָרטפעלען זאָלען בלייבען ביי די ביז-איצטיגע מיניסטאָרען.

ס'ווערען אויך אויסגערעכענט אַנדערע קאַנ-דידאַטען אויף מיניסטער-פּאָרטפעלען, ווי: אַרבייטס-מיניסטער—פּולק. סזשעדניצקי (ביז-איצטיגער סאַ-ניטאַר-שעף ביי דער וואַרשאַווער ד.אָ.ק.); וויצע-אינערן-מיניסטער—פּולק. פּיעראַצקי (ביז-איצטיגער פערטרעטער פון גענעראַל שטאַב-שעף.)

ס'זאָלען אויך פאָרקומען בעדייטענדע ענדע-רונגען אויף די אַמטען פון די דעפּאַרטאַמענט-דירעקטאָרען אין און די מיניסטעריום'ס אין מי-ניסטאָרען-ראַט.

ווער איז דער נייער פרעמיער ד"ר שוויטאלסקי?

דער נייער פּרעמיער, ד"ר קאַזשימיעזש שוויטאַלסקי, איז געבוירען געוואָרען אין סאַנאָק (מערב-גאַ-ליציען) אין יאָהר 1886, נאָכ'ן ענדיגען די שטאַ-טישע גימנאַזיע האָט ער שטודירט אויפ'ן פילאָזאָ-פישען פאַקולטעט אין לעמבערגער אוניווערזיטעט און אין יאָהר 1908 בעקומען דעם טיטעל דאָקטאָר-פילאָזאָפיע. אין דער זעלבער צייט האָט ד"ר שווי-טאַלסקי אָנגעהויבען אַרבייטען אַלס פּראָפעסאָר אין איינע פון די לעמבערגער גימנאַזיעס. מיט'ן אויסבראָך פון דער מלחמה איז ד"ר שוויטאַלסקי אַריינגעטרעטען אין דער ערשטער לעגיאָנען-בריגאַדע, פון וואַנען ער איז פון דער עסטרייכישער מאַכט בעזייטיגט געוואָרען פאַר אַגיטירען געגען דער טרייהייט-שבועה פאַר עסטרייך. ד"ר שוויטאַל-סקי בעשעפטיגט זיך ווייטער אַלס גימנאַזיע-פּראָ-פעסאָר און אין יאָהר 1918, ביים ענטשטעהן פון פּוילען, ווערט ער גערופען אין גענעראַל-אַדיוטאַנ-טור פון מלוכה שעף פּילסודסקי אין דער ראַנגא פון אַ מאַיאָר, אַלס רעפערענט פון פּאָליטישע ענינים. אין יאָהר 1926 ווערט ד"ר שוויטאַלסקי בעשטימט אַלס שעף פון דער ציוויל-קאַנצעלאַריע פון מלוכה-פּרעזידענט און שפּעטער אַלס דירעק-טאָר פון פּאָליטישען דעפּאַרטאַמענט ביים אינערן-מיניסטעריום. דעם 27 יוני 1928 ווערט ד"ר שווי-טאַלסקי נאָמינירט אַלס מיניסטער פון בילדונג און רעליגיעזע ענינים אין פּראָפ. באַרטעל'ס קאַבינעט. דעם דאָזיגען אַמט האָט ד"ר שוויטאַלסקי פאַרנומען ביז איצט. דעם 13 אַפּריל 1929 (נעכטען) האָט דער מלוכה-פּרעזידענט מאָשטשיצקי איבערגעגע-בען דעם ד"ר שוויטאַלסקי די מיסיע צו שאַפען אַ קאַבינעט.

געוו. פרעמיער בארטעל נעהמט אורלויב ביים סיים=מארשאלעק

וואַרשאַ, 13 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) היינט 1 אַ זייגער מיטאָג האָט דער געוו. פּרעמיער באַרטעל זיך געזעגענט מיט די חברים בעאַמטע אין מיניסטאָרען-ראַט.

געוו. פּרעמיער באַרטעל האָט אַלס רעפּוטאַט זיך געווענדעט צום סיים-מאַרשאַלעק און איהם געבעטען אורלויב אויף עטליכע חדשים, ווייל ער וויל אַרויספאָהרען קיין אויסלאַנד.

דער סיים-מאַרשאַלעק האָט דעם בריף גע-נומען צו קענטניש.

קאנפערענץ צווישען געוו. פרעמיער בארטעל מיט'ן אמעריקאנער בעל=יועץ דעווער

וואַרשאַ, 13 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ-רעספּאָנדענט) היינט האָט דער געוו. פּרעמיער באַרטעל אָפּגעהאַלטען אַ לענגערע קאָנפערענץ מיט'ן אַמעריקאַנער פינאַנץ-בעל-יועץ אין פּוילען מר. דעווער. וואָס אויף דער קאָנפערענץ איז גע-רעדט געוואָרען — איז נישט בעקאַנט.

געוו. פרעמיער בארטעל זאל ווערען פראפעסאר אין ציריכער אוניווערזיטעט

וויען, 13 (אַטע) די הינע צייטונגען טיילען מיט, אַז דאָס ציריכער פּאָליטעכניקום האָט זיך געווענדעט צום געוו. פּרעמיער באַרטעל מיט אַ פּאָרשלאַג, ער זאָל ווערען פּראָפעסאָר אין דאָרטיגען פּאָליטעכניקום.

ענדערונגען אין דייטשען מיניסטארען-קאבינעט

בערלין, 13 (אַטע) פּרעזידענט הינדענבורג האָט אָנגענומען די ביטע פון דעם דייטשען יוסטיץ-מיניסטער קאָהען און גלייכצייטיג נאָמינירט אויף דעם אַמט דעם געוו. מיניסטער פאָן גוערארד. אַלס קאָמוניקאַציע-מיניסטער איז נאָמינירט געוואָרן דער געוו. פּרעמיער פון פּרייסישען קאַבינעט שטעגער-וואַלד. אַלס מיניסטער פאַר די אָקופּירטע געביטען איז נאָמינירט געוואָרען ד"ר ווירט.

ליטווינאוו איז גענף

גענף, 13 (אַטע) היינט איז אַהער אָנגעקו-מען דער פאָרשטעהער פון'ם סאָוויעטישען אויסערן קאָמיסאַר, ליטווינאָוו, וועלכער וועט אַנטיילנעהמען אין דער ענטוואָפענונגס-קאָנפערענץ.

דייטשער פארשלאג וועגען ענטוואפנונג

גענף, 13 (אַטע) די דייטשע רעלעגאַציע האָט היינט צוגעשיקט דער וואָרקענער-קאָמיסיע פון דער ענטוואָפענונגס-קאָנפערענץ איהרע פאָרשלאָגען.

די דייטשע רעלעגאַציע פאָדערט צו פערקלע-נערען די דינסט-צייט, בעגרעניצען דאָס צוזעהמען אַלס פּראָפעסיאָנעלע מיליטער-לייט, פערקלענערען ביז אַ מינימום דאָס אויסאַרבייטען געוועהר און אינגאַנצען פערביטען דאָס פיהרען להפא אַ כעמישע און לופט-מלחמה.

אורטייל אין פסקאווער פראצעס
פאר ערמארדען דעם יודישען ארבייטער באלשעמעניקאוו

פּסקאָוו, 13 (יט"א טעלעגראַפיש) דאָ איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען דער אורטייל אינ'ם פּראָ-צעס געגען די בעשולדיגטע טראָפימאָוו און חברים פאַר ערמאָרדען צוליב אַנטיסעמיטיזם דעם יודי-שען אַרבייטער באָלשעמעניקאָוו.

דאָס געריכט האָט פאַרמשפט טראָפימאָוו'ן אויף 5 יאָהר תפיסה, קוניצקי און סיניקאָלסקי אויף 1 יאָהר תפיסה, גורין 8 חדשים, באָריסאָוו און קרוזע זענען בעפרייט געוואָרען מיט אַ וואָרנונג נישט צו פיהרען מעהר קיין אַנטיסעמיטישע העצעס.

דער מילדער אורטייל האָט אַרויסגערופען אַני-אונצופרידענהייט צווישען דער יודישער בעפעל-קערונג.

סאוויעטישע ארבייטער ווילען נישט באקען קיין מצות

מאָסקווע, 13 (י. ט. א. טעלעגראַפיש). אין דער מעליטאָפּאָלער בעקעריי האָבען זיך די אַרבייטער אָפּגעזאָגט אויסצובאַקען קוילעטשען אויף די פּסח חגאות און אויך מצות פאַר יודען אויף פּסח.

רויטע ארמעע דעמאנסטרירט געגען אנטיסעמיטיזם

מאסקווא, 13 (י.ט.א. טעל.) אין צענטראַל-הויז פון דער רויטער אַרמעע איז פאָרגעקומען אַ גרויסע דעמאָנסטראַציע געגען אַנטיסעמיטיזם. מיט רעדעס געגען אַנטיסעמיטיזם און וועגען דער יודישער לאַגע זענען אַרויסגעטרעטען סמידאָוויטש, לאַרין און אַנד. ס'זענען אָנגענומען געוואָרען ענטשפּרעכענדע רעזאָלוציעס.

א יודיש=אמעריקאנער פילאנטראפ
ערטיילט סטיפענדיעס 88 אמעריקאנער גע=לעהרטע, ליטעראַטען און קינסטלער

ניו-יאָרק, (יט"א) די פערוואַלטונג פון „דזשאָן סימאָן גוגענהיים-פאָנד" האָט ערטיילט סטי-פענדיעס 86 אַמעריקאַנער געלעהרטע ליטעראַטען און קינסטלער, וועלכע רערנענצען זייער בילדונג דורך שטודיען אין אייראָפּאַ. די סומע פון די סטיפּענדיעס דערגרייכט ביז 188,000 דאָלאַר.

דער פאָנד איז געשאַפען געוואָרען אין יאָהר 1925 דורכ'ן געוו. אַמעריקאַנער סענאַטאָר און בעקאַנטען יודישען פילאַנטראָפּ ה' סימאָן גוגענ-היים, צום אָנדענקען פון זיין יונג-פערשטאָרבענעם זוהן דזשאָן סימאָן.

דער קאמף צווישען יודען און קריסטען וועגען א קהלה=פארצעלע אין דעלאטין

קריסטען שטעלען אויף 2 צלמים אויפ'ן יודישען פלאץ—פינסטערע ברואים העצען געגען יודען

דעלאַטין.

דעם פאָריגען פרייטאָג-צו-נאַכטס זענען אויף דעם פלאַץ וועלכער געהער צו דער יודישער קהלה און וואו עס נעפינען זיך באַראַקען, וואָס ווערען בע-וואוינט פון צוואַנציג יודישע משפחות, געוואָרען אויפגעשטעלט צוויי צלמים, כדי אויף אַזאַ אופן דורך טעראָר צו ענטאייגענען דעם יודישען קהלה-בעזיץ.

ווען די ידיעה האָט זיך פערשפּרייט אין שטאָט איז דער ציוניסטישער ראש-הקהל דר. פּנחס שערף אין בעגלייטונג פון דר. לאַזאַר ליפּמאַן אַריבער אויף דעם פלאַץ, דאָ האָבען זיי אָנגעטראָפען אַ פּאָר יונגע מענשען פון פּוילישער נאַציאָנאַליטעט, מיט העק אין די הענד, וועלכע האָבען ערקלערט, אַז קיין מענש טאָר זיך נישט דערנעהנטערען, ווייל באַלד וועט פאָרקומען אַ קריסטליכע פּראָצעסיע צו די צלמים.

ד"ר שערף האָט אין אַן-ענערגישען טאָן ער-קלערט, אַז קיינער האָט נישט קיין רעכט אויפצו-שטעלען צלמים אויף דעם פלאַץ, וועלכער איז דאָס אייגענטום פון דער יודישער קהלה.

דערווייל האָבען די יודען פערלאָזען די שוה-לען און בתי מדרשים און זענען אין מאַסען גענאַנ-גען צו דעם פלאַץ. אויך האָט זיך אויפ'ן פלאַץ פער-זאַמעלט אַ קריסטליכער המון, וועלכער האָט אָנ-גענומען אַ דראָהענדע שטעלונג. באַלד זענען אָנגע-קומען די יודישע אַסעסאָרען, וועלכע האָבען ער-קלערט, אַז זיי קאָנען נישט אינטערווענירען, ווייל דער בירגערמייסטער ליסאָווסקי געפינט זיך נישט אין מאַגיסטראַט און די געמיינדע בעאַמטע זאָגען זיך אָב צו אינטערווענירען.

דער ראש הקהל דר. שערף האָט נישט געהאַט קיין אַנדערע ברירה ווי צו בעפעהלען די אַנוועזענדע יודען, אַז זיי זאָלען בעזייטיגען די צלמים פון פלאַץ און זיי אָבפיהרען אין מאַגיסטראַט. ווען די יודען האָבען זיך גענומען צו דער אַרבייט, זענען אָנגעקומען פּאָליציאַנטען מיט'ן קאָמענדאַנט און נישט ערלויבט צו ריהרען די איינגעוואָרפענע צלמים פון אָרט און דערביי צוזאַמענגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל.

(פון אונזער קאָרעספּאָנדענט)

די אָרגאַניזאַטאָרען פון דער פּראָוואָקאַציע זענען געוויסע ענדעקעס, דאָן זענען זיי אַריבער אין פּ.פּ.ס. און היינט געהערען זיי מכלומרשט צו דער סאַנאַציע. בשעת דער אַוואַנטורע האָבען זיי זיך בעהאַלטען און די מיזיעלעכער אַרויס-געשיקט דעם פינסטערען המון, כדי צו פּרובען הע-צען איין טייל פון דער בעפעלקערונג געגען דער צווייטער.

אָבער דער געשעהעניש האָט מען פערשטענ-דיגט די סטאַראָסטווע אין נאַדוואָרנאַ, וועלכע האָט אַרויסגעשיקט אַ פערטרעטער. מאַסען מענ-שען האָבען געוואַרט ביים מאַגיסטראַט, ווען דער וויצע-סטאַראָסטווע איז אָנגעקומען מיט אַ אויטאָ-מאָביל. עס זענען געקומען אַלע יודישע ראַטמע-נער, די אַסעסאָרען, דער ראש הקהל מיט וויצע-פּרעזעס ה' שמעיה בלאָך, דר. בעללשטיין, דר. האַמער און פיל אַנדערע. פון דער פּוילישער בע-פעלקערונג זענען געקומען עטליכע יונגע היץ-קעפּ, רינסטען וכדומה.

דער פערטרעטער פון דער סטאַראָסטווע ה' סטאַקאָלאָווסקי האָט צוזאַמענגעשטעלט אַ פּראָטאָ-קאָל מיט די דערמאָהנטע קריסטען, וועלכע האָבען אָנגעגעבען שקרים און רכילות, ווי למשל, אַז די יודען, האָבען פּראָפאַנירט זייער היילינגטום, אַז ד"ר שערף האָט מיט אַ רעוואָלווער געדראָהט די אַנווע-זענדע קריסטען און עהנליכע שקרים. דער סטאַ-ראָסטא האָט אויך אויפגענומען אַ פּראָטאָקאָל מיט די יודישע פאָרשטעהער: דר. שערף, שמעיה בלאָך, דר. בערלשטיין, דר. האַמער, דר. ליפּמאַן, א. טור-קעל א. אַ. וועלכע האָבען קאַטעגאָריש נעלייקענט די אַלע שקרים און פאָרגעשטעלט דעם פאַקטישען מצב.

דער סטאַראָסטאַ-פערטרעטער האָט דאַן מיט א אויפגערעגטען טאָן בעפוילען ביידע צדדים צו פערהאַלטען זיך רוהיג און געפאָדערט, אַז מען זאָל אויף דעם פלאַץ ווידער אויפשטעלען ריצעוואָר-פענע צלמים. דערויף האָט דר. שאַרף ערקלעהרט, אַז אויב דאָס וועט געשעהען, וועט ער זיך נישט רעכענען מיט גאָרנישט און זיי בעזייטיגען. דער פערטרעטער פון סטאַראסטא האָט געדראָהט, אַז ער וועט איהם דערפאַר שמידען אין קייטען און אַ אַרעסטירען. דר. שערף האָט געענטפערט, אַז ער איז גרייט אויף אַלעם.

דער סטאַראַסטא-פערטרעטער איז אין בעגליי-טונג פון אַ המון פון ביידע צדדים אוועק אויפ'ן פלאַץ, כדי פעסטצושטעלען דעם זאַך-בעשטאַנד. איז שטאָרט הערשט אַ געדריקטע שטימונג, ווייל געוויסע קרייזען העצען אונטער דעם קריסטליכען המון.

וועגען אייגענטום-רעכט פון דער קהלה אויף דעם פלאַץ האַרף ווערען בעמערקט פאָלגענדעס:

די דעלאַטינער געמיינדע, וועלכע בעזיצט פרייע בוי-פּאַרצעלען, האָט נאָך פאַר דער מלחמה פערשענקט פלעצער צו פּריוואַט-מענשען פון פּוי-לישער נאַציאָנאַליטעט. אַ חוץ דעם זענען דריי קאָמ-פּלעקסען געשענקט געוואָרען פאַר פּוילישע, אוקראַ-אינישע און יודישע געמיינשאַפטען. די פּאָליאַקען און אוקראַאינער האָבען איבערגענומען די פּאַר-צעלעס און זיי פערקויפט צו פּריוואַט-פּערזאָנען.

די יודען האָבען אָבער דעם ענין פערנאַכלע-סיגט און דעם בעזיץ פון פלאַץ נישט איבערגע-נומען. נאָך דער קאָנסטיטואירונג פון נייעם שטאָדט ראַט, האָבען די יודישע ראַטמענער געפאָדערט, אַז מען זאָל זיי איבערגעבען אַ בוי-פּאַרצעלע פון דער געמיינדע. אויף אַ געוויסען געמיינדע-פלאַץ איז בשעת דער מלחמה געוואָרען אויפגעשטעלט אַ האָלץ-באַראַק, וואו עס וואוינען היינט 20 משפחות. די קהלה האָט אָפּגעקויפט ביי דער וואָיעוואָדזטווע די באַראַקע, אָהן דעם פלאַץ. נאָך אַ לאַנגען קאַמף איז בעשלאָסען געוואָרען געגען די שטימען פון די פּוילישע ראַטמענער איבערצוגעבען דער קהלה דעם פלאַץ, כדי דאָרט אויפצושטעלען אַ בית-יתומים.

ל. מ.

יאָרג. 14 אַפּריל 1929

„נייער פאָלקסבלאַט"

יאָרג. 14 אַפּריל 1929

די דימיסיע פון פרעמיער באַרטעל

נאָך דעם אַרטיקעל פון מאַרשאַל פּילסודסקי, וועלכער האָט געמאַכט אַזאַ אומגעהויערן רושם אין לאַנד און אויך אין אויסלאַנד — איז געקומען דער אַרטיקעל פון פרעמיער באַרטעל.

דער אַרטיקעל פון ג. פרעמיער באַרטעל איז פּראָפעסאָרישער: און אים פיהלט מען נישט אַזוי וויט דעם מיניסטער פּרעזידענט, ווי דעם פּראָפעסאָר פון פּאָליטעכניקום, דער אַרטיקעל גיט אַן אויסגעצייכענטען אַנאַליז פון דעם איצטיגען און פון די פריהערדיגע סיימען אין פּוילען אַלס אַזעלכע, עס ריהרט אָבער נישט אָן דעם דעמאָקראַטישען פּאַרלאַמענטאַריזם און איז אַ קאַפּיטולאַציע פון פריהער פון דער רעגירונג אַקעגען די פולקאָוניקעס־גרופּע, וועלכע האָט אַ פאַרבעהאַלט צום פּאַרלאַמענטאַריזם גופא.

דער פּראָפ. באַרטעל ווייזט אָן, אַז אַזוי ווייטער קען עס נישט געהן. צוערשט איז געווען אַ קאַמף פון דער רעגירונג געגען סיים, דערנאָך האָט זיך דאָס ראָדעל איבערגעדרעהט און ס'האָט זיך אָנגעהויבען אַ קאַמף פון סיים געגען דער רעגירונג, דאָס וואָלט אָבער נאָך נישט געווען צום ערגסטען, ווען דער ראַזיגער קאַמף וואָלט געהאַט אַנ'אויסזיכט אויף אַ זיג פון וועלכען ס'איז צה אָרעד נאָר ער זאָל זיך פערענדיגען מיט אַ פערשטענדיגונג פון די צדדים בנוגע אַ ווייטערדיגע צוזאַמענאַרבייט. און פּראָפ. באַרטעל איז מודה, ער זעהט, אַז די לאַגע איז שלעכט. דער פּאַרלאַמענטאַריזם איז אָבער דאָך אַ נויטיגע זאַך. און מיט'ן מאָמענט, ווען דער פרעמיער האָט נישט געפינען קיין אויסוועג פאַר דער לאַגע, האָט ער געמוזט קאַפּיטולירען פאַר די, וועלכע האַלטען ביים איצטיגען מאָמענט, אַז דער פּאַרלאַמענט קען און מוז אין פּוילען פערטראָטען ווערען דורך אַ „שטאַרקער האַנד".

ס'איז אויך קלאָר ווי דער טאָג, אַז דער געה. פרעמיער באַרטעל איז אין די פּאָליטישע ספערען נישט געווען פּאָפּולער, איז זיין מיינונג, אַ סימן דערצו זענען די חבלי לידה פון דער נייער רעגירונג, וועלכע דויערט שוין אַוש גאַנצע 35 טעג.

נישט געקוקט דערויף, וואָס אַלע סאַנאַציע־צייטונגען שרייען כפה אחד, אַז דאָ האַנדעלט זיך נישט וועגען קיין רעגירונגס־קריזיס און ענדערונגען אין דער פּאָליטיק און טאַקטיק, נאָר וועגען פּערסאָנאַלע שנוים איז דאָך אָהן ספק, אַז צוזאַמען מיט די פּערזאָנאַלע ענדערונגען אין דער רעגירונג וועט זיך אויך ענדערען די טאַקטיק פון דער רעגירונג אויף אַזוי פיל אויף ווי ווייט עס גרייכען די מיינונגס־פערשידענהייטען צווישען דעם פּערזאָן, וואָס וועט זיך שטעלען אָן דער שפּיץ פון דער נייער רעגירונג און דעם געוועזענעם פרעמיער באַרטעל. און איבריגענס זאָגען די סאַנאַציע־צייטונגען שוין פאָר אין וואָס עס וועט בעשטעהען די נאָהענטסטע אַרבייט פון דער נייער רעגירונג. דהיינו, אין ענדערען די קאָנסטיטוציע אָהן דעם סיים און שאַפען די גראָדע ליניע פאַר דער ווייטערדיגער ווירטשאַפטליכער ענטוויקלונג פון פּוילען. פון דעם איז דאָך צו זעהן, אַז ס'האָט זיך נישט געהאַנדעלט וועגען קיין פּערזאָנאַלע ענדערונגען, נאָר וועגען טיפע ענדערונגען אין דער אינערליכער פּאָליטיק פון לאַנד און וועגען געפינען אַ מיטעל מיט וואָס צו פערטרעטען, זאָלען מיר אפילו ראַכטען אויף דער וויל, דעם דעמאָקראַטישען פּאַרלאַמענט..

פרעמיער באַרטעל האָט פערענדיגט דעם פּעריאָד פון זיין פּאָליטישער קאַריערע זייט דער איבערקעהרעניש פון מאַי 1926 מיט דעם רעדאַגירטען אַרטיקעל אין די צייטונגען. גלייך נאָכ'ן דעם האָבען זיך שוין טאַקע בעוויזען אין דער טאַגעס־פּרעסע פּאָליטישע הספדים נאָכ'ן פרעמיער. די צייטונגען שרייבען, אַז פרעמיער באַרטעל האָט זיך נישט געפיהלט אַזוי שטאַרק, אַז ער זאָל די פּוילישע ווירקליכקייט, וועלכע איז קאָמפּליצירט געוואָרען דורך צו זשעטען סיים, איבערצואַרבייטען, דאָס הייסט: אָבער נישט, אַז דער רעגירונגס־לאַגער האָט רעוויזירט אָדער האָט געמאַכט, וועלכע ס'איז הנחות אין זיין פּרינציפּיעלען און ווייט־פּלאַניגען אַרבייטס־פּלאַן.

די סאַנאַציע־צייטונגען רעכענען אויס אַלע מעלות פון אַוועקגעהענדען פרעמיער און בעטאָנען, אַז ער האָט זיך אפילו אויף איין מאָמענט נישט געלאָזט אַראָפּפיהרען פון וועג, וועלכער איז אָנגעצייכענט געוואָרען דורך אַ בעשלוס פון מאַרשאַל פּילסודסקי. אויב פרעמיער באַרטעל האָט איצט רעזיגנירט, הייסט עס נישט, אַז די קאָנסעקווענטע אַרבייט ביי בויען די דויערהאַפטיגע עקאָנאָמישע סטרוקטור וועט געענדערט ווערען, נאָר דער אַפּאַראַט וועט פערשטאַרקט און פערבעסערט ווערען.

דאָס איז טאַקע זעהר שעהן און גוט, אָבער באַלד דערויף ווערט צוגעגעבען:

„צו דעם דאַרף מען אָבער נישט קיין פּאַרלאַמענט. ער איז צופיל ספּעציפיש און פּערלאַנגט רוטין. פערשטענדעניש און ווירטשאַפטליכע מעגליכקייטען, וועגען וואָס עס קענען נישט ענטשיידען, נישט קיין סיים־שלאַכטען און נישט קיין פּאָליטישע אַרטיקלען.

פון די לעצטע נישט צווייטיגע ווערטער קען מען זיך אָנשטויסען אין וואָסער ליניע עס וועט געהן די אַרבייט פון דער נייער רעגירונג.

וואָס פּוילען דאַרף איצט האָבען

וועגען די, וואָס דענקען „נישט ווירטשאַפטליך"

דער נעכטיגער „ראַבאָטניק" ברענגט פאָלגענדע בעמערקונגען—לויט ווי די צייטונג גיט־צו— פון איינעם פון די בעדייטענדסטע ווירטשאַפטליכע טוער אין פּוילען:

„די כלומרשט „קאָנסערוואַטיווע" פּרעסע רופט היינט אין פּוילען צו אַ „מלוכה־אַטענטאַט". שטיצט די אַזוי־גערופענע פּולקאָווניקעס. מיר דוכט זיך, אַז סיי די ה"ה פּולקאָווניקעס, סיי די „קאָנסערוואַטיווען" קענען נישט ליידער „דענקען ווירטשאַפטליך".

מיר געהען־אַריין אין אַנ'עפּאָכע פון „ווירטשאַפטליכער רעפּרעסיע", נישט בלויז ביי אונז, נאָר אויך אין גאַנץ אייראָפּא.

פאַר אונזער ווירטשאַפטליכען לעבען זענען איצט נויטיג, מעהר, ווי ווען־ס'איז, 2 פאַקטאָרען:

1) גרעסערע אויסלענדישע הלוואות;

2) אונטערהאַלטען אין לאַנד גופא זעהר אַ סך קליינע, קורץ־טערמיניגע הלוואות, פון וועלכע די אַלגעמיינע סומע זאָל זיין גענוג גרויס, אָבער וועלכע זאָל זיך באַזירען אויפ'ן צוטרוי פון די טויזענדער קליינע קאַפּיטאַליסטען, „ספּולקעס" א.אַז.וו.

אַ גרעסערע הלוואה איז אונמעגליך צו דערהאַלטען אָהן דער געזעצליכער בעשטעטיגונג, ד. ה. אָהן דעם סיים. די בעזיצער פון די קורץ־טערמיניגע הלוואות דאָס איז דער פילבאַרער בראָמעטער צו אַלע „וואַקלענישען" און פּאָליטישע „סענסאַציעס". אויב זיי האָבען נישט קיין זיכערקייט פון אַ זיכערער סטאַביליזאַציע פון די פערהעלטנישען — אַנטלויפען זיי. דעריבער איז פאַר דעם, וועלכער פערשטעהט האַלב־וועגען די ווירטשאַפטליכע לאַגע אין לאַנד, דאָס פּלאַפּלעריי וועגען אַ „מלוכה־אַטענטאַט", אַ „שאַרפען קורס", אויפלעזען דעם סיים, — אָט דאָס פּלאַפּלעריי איז אָדער קינדיש, אָדער אַ פערברעכערישע אַרבייט פון וואַהזיניגע.

ס'האַנדעלט זיך נישט וועגען דעם, צי דער אויסלענדישער קאַפּיטאַל זאָל האָבען, וועלכע ס'איז סימפּאַטיעס צו דער אָדער יענער רעגירונגס־פאָרם אין פּוילען; ס'האַנדעלט זיך אָבער אין דעם, אַז נאָך יעדער איבערקעהרעניש ווערט מען אָפּ עטליכע חדשים און די „עטליכע חדשים" — בעדייטען אַ קאַטאַסטראָפע.

ווער ס'פערשטעהט נישט אָט די פּשוט'ע זאַכען, דער דאַרף זיך ווענדען צו עמיצענס פערזענליכער אַדיוטאַנטור און נישט פערנעהמען זיך — נישט געבעטען — מיט'ן גורל פון דער מלוכה".

„רעליגיע איז אונזער קלאַסען־פיינד"

די אַנטי־רעליגיעזע אַגיטאַציע אין מינסק

מינסק, (י. ט. א.) דאָ ווערט לעצטענס געפיהרט אַ שטאַרקע אַנטי־רעליגיעזע אַקציע: עס זענען אָרגאַניזירט געוואָרען גרויסע דעמאָנסטראַציעס פון פּוילישע, ווייסרוסישע און יודישע אַרבייטער מיט אַנטי־רעליגיעזע לאָזונגען. די דעמאָנסטראַנטען האָבען געטראָגען טראַנספּאַרענטען מיט פאָלגענדע אויפשריפטען: „רעליגיע איז אונזער קלאַסען־פיינד" „אַנשטאַט רעליגיעזע יום־טובים דאַרפען איינגעפיהרט ווערען אַרבייטער יום־טובים", אַלע קירכען און סינאַגאָגען פערוואַנדלען אין אַרבייטער־קלובען א. א. וו.

10,000 פונט פאַר אַ לאָנדאָנער סינאַגאָגע

לאָנדאָן, (י. ט. א.) די קוראַטאָרען פון וואוילטעטיגקייטס־פאָנד א. נ. פון סער דוד סאַקון אין באָמביי האָבען אַסיגנירט 10,000 פונט פאַר דער לאָנדאָנער „האָלאַנד־פּאַרק סינאַגאָגע". די סינאַגאָגע וועט אָנגערופען ווערען אויף דעם נאָמען „כנסת סאַסון דוד".

„אים ווסטען ניכטס נויעס"

דאָס בוך פון עריך מאַריאַ רעמאַרק

פון ל. בראַנט.

II*)

צו דער אַרבייט, וואָס ווערט געטון דורכ'ן סאָלדאַט אויפ'ן פראָנט, און די אָקאָפּעס, און בעהן אַנגריף, דאַרף מען נישט האָבען קיין שאָפּענהויער, קיין פּלאַטאָן און געטהע. דאָ מוז מען קענען עפּעס אַנדערש. דאָ מוז מען וויסען צו אונטערשיידען צווישען דעם רויש פון אַ מינע און אַ גראַנאַט, צווישען דעם קראַכען פון אַ שראַפּנעל און אַ קוילען־וואַרפער; דאָ מוז מען בעקומען דעם טיערישען אינסטינקט פון אויסבעהאַלטען זיך פאַר די טויטע דער און טויזענדער צופּאַלען, וואָס ברענגען דעם מענשען דעם טויט; דאָ מוז מען וויסען, ווען צו דער רגע אַרויפכאַפּען אויפ'ן פּנים די גאַז־מאַסקע און ווען זי אַראָפּנעהמען, כדי נישט דערשטיקט צו ווערען פון דער מאַסקע גופא און דאָך נישט פערברענען פריהצייטיג די לונגען פון גאַז; ווי אַזוי אָנרייכערען אַ פּאַפּיראָס, אין דער צייט, ווען אַרום איז אַ גאָס־רעגען; ווי אַזוי צו וועהרען זיך געגען די שטשורעס, וואָס לויערען מחנות'וויז אין די גרובענס און שנאַפּען נאָך טויטע און אפילו נאָך לעבעדיגע; ווי אַזוי צו ליגען גאַנצע טעג אין בלאָטע און מענשליכע עקסקרעמענטען און בעהאַלטען דעם קאָפּ פון האָגעל גראַנאַטען און קוילען; ווי אַזוי נישט דערלאָזען צו זיך דעם משוגע־מאַכענדיגען געדאַנק וועגען חברים, וואָס פאַלען דערנעבען און געהען אוים אין אונמענשליכע יסורים; ווי אַזוי צו פערטראָגען דעם זיסליכען, פריקרען גערוך פון טויטע וואָס ליגען הויפענסווייז פאַר די אָקאָפּעס, יעדער פלאָנטערטע אין די שטאַכעל־דראָטען.

פּאַאול בוימער און זיינע חברים זענען אַוועק אין קריג אונטער'ן איינפלוס פון די שעהן־רעדענדיגע קאָנטאָרעקס. אָבער מיט'ן ערשטען טויטען וואָס זיי האָבען געזעהן זיך געזעהען, איז דער אויטאָריטעט פון די קאָנטאָרעקס אָפּגעווישט געוואָרען. דער 19־יעהריגער בוימער און די הונדערטער טויזענדער אומגליקס־חברים זיינע האָבען בעקומען אַזאַ וויסען, און אַזעלכע ערפאַהרונגען וועלכע זיי, די קאָנטאָרעקס ווייסען נישט. יונגע קינדער — זענען זיי ווי איבערנאַכט געוואָרען אַלט און ערפאַהרען. זיי זענען געוואויר געוואָרען דאָס, וועגען וואָס דאָס הינטערלאַנד, פאָטערס, מוטערס, פרויען, שוועסטערס און געליבטע האָבען נישט געוואוסט און נישט געקאָנט אפילו וועגען דעם אַהנען.

די, וואָס זענען נישט געווען אויפ'ן פראָנט וואָס האָבען נישט מיט־ און דורכגעמאַכט די איבערלעבענישען, די מאַטערניש, אַנשטרענגונג, אַנגסט, טויט־קעלט און טויט־שוויס פון פראָנט־זעלנער — די ווייסען וועגען דעם גאָרנישט.

דער יונגער סאָלדאַט קומט אויף אורלויב. ער בעגעגענט זיך מיט בעקאַנטע, מיט זיינע לעהרער. אַלע פרעגען אים אוים וועגען פראָנט. עס שיטען זיך כאַנאַלע רייד וועגען דורכהאַלטען, וועגען דורכברעכען, צוריקוואַרפען, אַרויסשיבען. דער סאָלדאַט מיידט אוים די געשפּרעכען. ער קאָן נישט רעדען וועגען דעם, וואָס ער האָט געזעהן, געפיהלט, איבערגעלעבט, די אַהיימיגע ווייסען עס נישט, און וועלען עס אפשר גאָרנישט פערשטעהן. זיין איינענע מוטער ווייסט נישט און טאָר נישט וויסען דאָס, וואָס איהר זוהן איהר פּאַאול האָט דורכגעמאַכט. אין בוך איז פערהאַן אַ טיף־ריהרענדע סצענע, אַ געשפּרעך צווישען זוהן און מוטער:

די מוטער נעהמט דעם זוהן אָן פאַר דער האַנד און פרעגט איהם:

„איז דאָרט דרויסען געווען זעהר שלעכט, פּאַאול?"

און ער טראַכט:

„מוטער, וואָס זאָל איך דיר דערויף ענטפערן! דו וועסט עס נישט פערשטעהן און קיינמאָל נישט בעגרייפען. צי ס'איז געווען שלעכט, פרעגסטו דו, מוטער..."

ער ענטפערט: „ניין, מאַמע, נישט זעהר. מיר זענען דאָך פיל צוזאַמען, איז נישט אַזוי שלעכט".

„יאָ, אָבער נישט לאַנג צוריק איז דאָ געווען היינריך ברעדמייער, ער האָט דערצעהלט, אַז איצט איז דרויסען פורכטבאַר, מיט דעם גאַז און מיט די אַלע אַנדערע זאַכען".

און פּאַאול טראַכט:

„דאָס איז מיין מוטער, וואָס זאָגט דאָס. זי זאָגט: מיט דעם גאַז און אַלע אַנדערע זאַכען. זי ווייסט נישט, וואָס זי רעדט, זי האָט נאָר מורא צוליב מיר. זאָל איך איהר דערצעהלען, אַז מיר האָבען אַמאָל געפונען דריי געגנערישע גרובענס אין וועלכע אַלע זענען געזען פערשטאַרט גלייך, ווי ס'וואָלט זיי געטראָפען אַ הונגער? אויף די ברוסטוועהרען, אין די אָקאָפּעס, אַזוי ווי זיי האָבען זיך גראָד געפונען, זענען געשטאַנען און געלעגען מענשען מיט בלויע געזיכטער, טויטע.

דאָס ווייסט נישט פּאַולס מוטער, פּונקט ווי דאָס ווייסען נישט מיליאָנען אַנדערע מוטערס. דער מוטער־אינסטינקט זאָגט איהר אונטער נישט נאָכצופרעגען זיך ביי איהר זוהן וועגען פראָנט, כדי נישט צו רייצען די וואונדען פון זיין נשמה; ער איז איהר דערפאַר דאַנקבאַר, זי איז די איינציגע, וועלכע מאַטערט איהם נישט מיט קיין איבריגע פראַגען און דערוועקט אין איהם נישט די ערינערונגען וועלכע מאַכען אַ מענשען משוגע. נאַכדעם און געטריי טוט זי איהר מוטער־זאַך, זי גיט איהם מיט אין וועג אַריין צוריק אויפ'ן פראָנט אַ פּאָר וואַרימע וועש, וואָס דאָס איז איהר אָנגעקומען מיט שוועהרער מיה, זי גיט איהם מיט זיין בעליבט קאַרטאָפעל־מאַכל; זי זאָגט איהם אָן, ער זאָל דאָרט אויפ'ן פראָנט, זיך היטען פאַר די פראַנצעזישע פרויען, ווייל זיי זענען שלעכטע, ער זאָל זיין פאָרזיכטיג. ער טרייסט איהר: דאָרט, וואו זיי ליגען, זענען קיין פרויען נישט פערהאַן. יאָ, ער וועט זיין פאָרזיכטיג... אפשר וועט ער קריגען אַ פּאָסטען, וואָס איז נישט אַזוי געפערליך. ער האָט פיל צו זאָגען דער מוטער אין דער נאַכט פון דער געזעגעניש, אָבער ער וועט איהר קיינמאָל נישט אויסזאָגען, דעם מוראדיגען אמת, וועלכער איז ענטפּלעקט געוואָרען פאַר איהם, דעם 20־יעהריגען סאָלדאַט.

דעם אמת זאָל אויך נישט וויסען די מוטער פון קעמעריך, איינעם פון פּאַולס חברים. פּאַאול האָט איהר בעזוכט און דערצעהלט וועגען טויט פון איהר זוהן. זי האָט געשלוכצט און געיאָמערט געשריען: „פאַרוואָס לעבסט איהר, ווען ער איז טויט!" זי האָט געוואָלט וויסען די גאַנצע וואַהרהייט וועגען די לעצטע מינוטען פון איהר זוהן. זי בעשווערט דעם חבר ביי אַלעמדינג, וואָס איז איהם הייליג; זאָל ער אַליין מעהר נישט אַהיימקומען, אויב ער זאָגט איהר נישט דעם אמת. ער שווערט און דערצעהלט: ר'איז אַליין געווען דערביי, עס האָט איהם אַ קויל געטראָפען אין האַרצען, ער איז באַלד געווען טויט, ר'האָט גאָרנישט געפיהלט, זיין געזיכט איז געווען רוהיג. אַ הייליגער ליגען! פּאַאול ווייסט ווי אַזוי קעמעריך איז אומגעקומען! אַ גראַנאַט האָט איהם אַראָפּגעריסען אַ פוס, און עטליכע טעג האָט ער זיך געמאַטערט אין יסורים אין פעלד־לאַזאַרעט. די חברים זענען געווען ביי איהם. מילער האָט גענומען פאַר זיך זיינע ענגלישע שטיוועל. ער האָט נישט געוואָלט שטאַרבען דער אָרימער פראַנץ קעמעריך. ער האָט נישט געוואָלט זיך שיידען מיט זיינע אָרימע ניינצעהן יאָהר. פּאַאול איז געזעסען נעבען איהם, אין זיינע לעצטע מינוטען, דעמאָלט, ווען ר'האָט שוין נישט גערעדט וועגען זיין מוטער און זיינע געשוויסטער, נאָר שטיל אין זיך אַריין געוויינט, און בעוויינט זיין קליין לעבען. פּאַאול איז געווען דערביי, ווען קעמעריך האָט פּלוצים געגעבען אַ קרעכץ און אָנגעהויבען צו כאָרכלען, און ביז ס'איז צוגעקומען אַ דאָקטאָר, איז ער שוין געווען טויט. דער דאָקטאָר האָט לכתחילה נישט פערשטאַנען, וועגען וועמען עס האַנדעלט זיך, דאָ; ער האָט דאָך אַ: דעם טאָג געמאַכט פינף אַמפּוטאַציעס, און קעמעריך איז געווען דער זיבעצענטער אָדער אַכצענטער טויט־פאַל אין לאַזאַרעט נאָך דעם טאָג.

דאָס אַלץ ווייסט נישט קעמעריך'ס מוטער, ווי דאָס ווייסען נישט אַלע אַנדערע מוטער'ס, שוועסטערס, פרויען, כלה'ס און געליבטע. ווייל ווען זיי וואָלטען געוואוסט דאָס אַלץ, וואָס עס ווייסט פּאַאול בוימער און די מיליאָנען חברים זיינע, וואָלטען זיי געוואָרען גרוי פאַר צער, שרעק און וועהטאָג, פּונקט ווי אַלט ס'איז געוואָרען אין געמיט דער נעכטיגער יונגעל פון דער שול־באַנק.

(ווייטער קומט).

*) זעה „נייער פאָלקסבלאַט" נומער 88.

אַ פריילעכען פסח

קען מען פערברענגען ביים רייכער־ראַדיאָ־אַפּאַראַט.

די בעסטע ראַדיאָ־אַפּאַראַטען זענען נור צו בעקומען אין דער פירמע

Inż. I. REICHER i S-ka, Piotrkowska 142

tel. 15-57

אפערדוס / שטיפער'ל / פון ב. קאוונער

הויבט ער אן אזוי, א:

דאס איז געווען אמאל מיט 20 יאהר צוריק. איך בין דעמאלט געווען אלט 25 יאהר און מיין ווייבעל — 22. מילא, איך בין קיינמאל נישט געווען קיין שעהנער מאנספערשוין; קיין מיאוס'ער אויך נישט.

דער הויפט-חסרון מיינער איז געווען — און איז נאך היינט — דאס איך רעד „אונטער'ן נאז", איך פאנפע, און איין אויג איז ביי מיר קאסאקע, עס בעשטעהט כמעט פון לויטער „ווייסעל". אז איך קוק אהער, מיינען אלע, אז איך קוק אהין; אז איך טו אמאל א קוק אויף מיין זייגערל, דאכט זיך יענעם, אז איך קוק אויף זיין זייגערל.

ווייטער האב איך א נידעריגען אקסעל, אנ'-אויסגעבויגענעם: א הויך אט די חסרונות, בין איך א פאלקאם נארמאלער מענש.

דערפאר האב איך צו מיין התונה געהאט 12 טויזענד טאלער אין באנק,— א ירושה פון מיין טאטען. אבער מיין ווייבעל איז געווען שעהן ווי גאלד, אבער זעהר ארים, און טאקע דערפאר האט זי מיט מיר חתונה געהאט. „אויב א מיאוס'ער חתן" — האט זי געזאגט — „זאל ער כאטש זיין א רייכער".

דעם ערשטען זומער נאך דער חתונה האב איך אוועקגעשיקט אין די בערג. זי האט זיך בעקלייט און בעגייהט און איז אוועק.

איך בין געבליבען אליין אין דער גרויסער שטאדט. אליין אין דער דירה, אליין מיט זיך; אליין מיט מיין בענקשאפט.

אונטער דער צייט, וואס איך בין געווען אין שטאדט, אנ'עלענדער, האט זי דארט אין די בערג, געלעבט א גוטען טאג מיט א יונגען שעהנעם דאקטאר.

דער דאקטאר האט זיך דארט מיט איהר בעקענט און ס'איז געווארען צווישען איהם און מיין ווייבעל א פערליבעניש.

די זייטיגע מענשען האבען געמיינט, אז זיי זענען מאן און פרוי. זייער גאנצע האלטונג איז געווען אזא ווי זיי וואלטען זיין פערהייראט.

דער האטעל-בעלעבאס האט מיר געשיקט א טעלעגראמע, אז איך זאל שוין ארויסקומען; איך זאל אליך לאזען שטעהן. „איהר'ט מוזען שטעהן מיט אייער ווייבעל אדער זי אהיים נעהמען. דער גאנצער האטעל רעדט וועגען איהר" — האט ער געשריבען.

האב איך געכאפט די ערשטע באהן און אוועק צו מיין ווייבעל. זי האט זיך אויף מיר נישט געריכט. אנגעקומען בין איך עלף א זייגער ביינאכט אין א מיטען דאנערשטאג. די נאכט איז געווען א שעהנע, א ליכטיגע, אנ'אויסגעשטערנטע, א ראמאנטישע.

דער באלעבאס האט מיר שטיל אויפ'ן אויער א זאג געטון:

„ה' פידעל, אייער טייער ווייבעלע איז שוין ארויפגעגאנגען שלאפען. זי געפינט זיך אין נומער 37. קלאפט נישט שטארק אין טיר. איהר וועט זיי נאך, חלילה, איבערשרעקען".

— ווער זענען דאס די זיי? — פרעג איך. און איך פיהל ווי דאס הארץ מיינס שטעלט זיך מיר אפ.

— איהר'ט שוין אליין אויסגעפינען ווער די זיי זענען... אבער איך בעט אייך, נאר שטיל... אזוי שטיל ווי איהר קענט... זיי זענען זיך, נעבעך, היינט א סך אנגעגאנגען... געווען אויף יענער זייט טייך, אין וואלד, צווישען די קוסטעס, אונטער'ן בארג — זענען זיי מיד... וויל איך נישט, אז איהר זאלט זיי אויפוועקען...

איך הער אויס דעם באלעבאס און דאס גאנצע בלוט קומט מיר אין פנים אריין, און דאס הארץ זאגט מיר: פידעל ברודער, ס'איז נישט אזוי פרעהליך... ווייס פון עפעס א טיפער געהיימניש... און אפשר איז דאס מעהר נישט קיין געהיימניש, ווערדליג די מענשען קוקען אויף מיר און שמייכלען מוז דאס שוין זיין א „כוד פאר גאנץ בראד"...

„איך געה ארויף די טרעפ און דאס הארץ — טיאך, טיאך... עס וויל פון דער ברוסט ארויסשפרינגען! איך זוך אויף דאס צימער נומער 37... איך נעהם שטיל, פאמעליך, מיט א ציטערדיגע האנד, קלאפען.

— ווער קלאפט עס דארט? — דערהער איך מיין ווייבעלע'ס שטימע.

— דא... דא... דאס בין איך — נעם איך שטאמלען — איך... איך... דיין פידעל, דיין מאן... עפען, טייערע... עפען...

— פידעל? — דערהערט זיך איהר שטימעלע — פידעל? וואס פאר א פידעל?

— איך, דיין מאן, דיין פידעל...

א רגע איז געווען שטיל... שטיל ווי אויף א בית-עולם... דאן האט זיך דערהערט א שטימע:

— איך... איך... קאן דיך איצט נישט ארייןלאזען... איך נעם א וואנע, איך בין אויסגעטון...

— טא איז וואס? פרעג איך — איך בין דאך דיין מאן, דיין פידעל, עס איז רען דאס ערשטע מאל וואס דו נעמסט א וואנע! וואס איז דאס היינט פאר א נייעס?... לאז מיך אריין, זאג איך דיר! — רוף איך שוין אויס שטארקער און איך נעהם נאך האסטיגער קלאפען אין טיר — לאז מיך שוין אריין!

— משוגע'נער, האב געדולד, שריי נישט אזוי. וועק נישט אויף די מענשען, וואס שלאפען. זיי א דזשענטעלמאן. ווארט, כ'על דיר באלד עפענען...

איך האב זיך גענומען איינהערען, וואס עס טוט זיך אין צימער, האב איך דערהערט א מענער-שטימע: „שרעק זיך נישט, טייערע, בערוהיג זיך, נאדיר אזא אידיאט! קימט אומגעריכט!"

און זי האט געענטפערט: „קריך אריין אין קליידער-שאנק און נעהם מיט דיינע זאכען... וואס קען מען טון?"

און ער ענטפערט:

„א שלעכטע וועלט... מען לאזט נישט לעבען; מען פערגינט אונז נישט"...

איך האב גענומען מאכען גוואלדען, אז אלע זענען זיך צונויפגעלאפען.

— מענשען! — האב איך אויסגערופען אזוי הויך ווי איך האב נאר געקענט — מענשען, מיין פרוי איז נישט אליין. זי האט דארט א געליבטען. זי האט איהם געהייסען זיך בעהאלטען אין קליידער-שאנק!

און איך האב אויפגעבראכען די טיר און זיך אריינגעריסען אין צימער.

מיין ווייבעל איז געשטאנען אנ'אויסגעטונענע, א הוילע. בלויז א זיידענע נאכט-העמדעל האט זי געטראגען. זי האט געציטערט ווי אין א פיבער, נישט געקאנט אויסריידען אווארט. דערווייל זענען זיך צונויפגעלאפען די מענשען פון האטעל און מען האט אנ'עפען געטון דעם קליידער-שאנק. דער שארלאטען איז געשטאנען איינגעקארטשעט אין דרייען און זיך געבעטען מען זאל איהם נישט שלאגען. ער איז א מאן פון א פרוי און א טאטע פון א קינד.

און בעשטאנען איז דער ממזר ווי ער וואלט געווען אין א שוויץ-באד... בלויז איינגעוויקעלט אין א ליילעך... ווי א פאר הויזען וואלטען געקאסט א מיליאן טאלער...

יענע נאכט איז שוין קיינער אין דעם האטעל נישט געשלאפען! חב ה לצים האבען ארויסגעשלעפט דעם ממזר פון קליידער-שאנק און זיי האבען איהם דערלאנגט א פאר טרוקענע קלעפ און איהם ארונטערגעווארפען פון אלע טרעפ. איך האב איהם נאכגעווארפען זיינע קליידער מיט די שיך.

מיין ווייבעל איז געווארען היסטעריש. זי האט געלאכט און געוויינט און ווידער געלאכט. מען האט געמיינט, אז זי איז ארונטער פונ'ם זינען.

אויף מארגען פריה, מיט דער ערשטער באהן בין איך מיט מיין ווייבעל צוריק אוועק אין שטאדט.

איך האב אנגעגעבען אויף א גט. עס האט שוין געהאלטען גאר נאהענט, מיר זאלען זיך שיידען. האט זיך אריינגעמישט מיינער א פעטער און מיר געזאגט, אז איך זאל זיך נישט נאריש מאכען.

„און אז דו וועסט זי אפ'גט'ן וואס וועט זיין? וועסטו חתונה האבען, וועט דיר דאס נייע ווייבעל אויך אפשפילען אזא חתונה. נישט מעהר דו האסט איהר געכאפט און די נייע וועט האבען מעהר שכל זי וועט דיר נארען און דו וועסט זי קיינמאל נישט כאפען. איז שוין גלייכער דו זאלסט זיך איבערבעטען מיט דער. די איז א שעהנע, א יונגע, און איך בין זיכער, אז זי וועט עס שוין מעהר נישט טון. די שאנדע, די חרפה, וואס זי האט איבערגעלעבט, וועט זי אפהאלטען זיך נאך אמאל צו בענארישען. בעסער די ערשטע צרה איידער די צווייטע" — האט דער פעטער געזאגט.

און אזוי ווי און הארצען האב איך זי געליבט, בין איך אויף ווייטער געבליבען וואוינען מיט איהר.

דאס איז געווען מיט צוואנציג יאהר צוריק.

איך בין דעמאלט אלט געווען נישט מעהר ווי 25 און מיין ווייבעל 22 יאהר. היינט האבען מיר שוין א בחור פון 18 יאהר, וואס געהט אין שולע און א שעהנע טאכטער פון 16 יאהר. וואס האט ערשט געענדיגט א שול.

איצטער הערט דעם סוף:

היינטיגען זומער איז מיין ווייבעל ווידער געקומען אין די בערג, אין ריזעלבע בערג, נאר אין אנ'אנדער האטעל. די טאכטער מיט' זוהן זענען אוועק מיט דער מוטער. און ווידער בין איך געבליבען אליין.

אין א געוויסען אוונט בין איך אוועק אין א קאבארעט, האב איך זיך דארט בעקענט מיט אן עלטערע פרוי, נישט קיין שעהנע, שוין א האלבגרויע, א פעטע, האט זי געמאכט אויף מיר א מאדנעם איינדרוק... איהר גאנצע האלטונג איז געווען מאדנע... און אזוי ווי זי האט מיך, געבעטען איך זאל זי אפפיהרען אהיים, האב איך דאס געטון.

לאזט זיך אויס, אז זי איז אויך אליין. איהר מאן איהרער איז ערגעץ אין א חזמענישען קעלער, ער טרינקט און שפילט אין קארטען. ער קומט אהיים דריי און פיר און אמאל פינף א זייגער אינדערפריה.

הכלל, איך האב מיט דער ראזוינער פרוי פערבראכט א פאר שעה. ביים אוועקגעהן האב איך אויסגעפונען, אז זי איז דאס די פרוי פון דעם ממזר, וואס האט מיט צוואנציג יאהר צוריק געלעבט א גוטען טאג מיט מיין ווייבעל.

איך בין אוועק אהיים און די גאנצע נאכט געקאנט אנ'אויג צומאכען. איך האב זיך געטראכט:

ווי מאדנע דער רבונו-של-עולם פיהרט זיין וועלטעל. מיט צוואנציג יאהר האט ער, דערעש ממזר געלעבט א גוטען טאג מיט מיין פרוי, און איצט, אין צוואנציג יאהר שפעטער, האב איך זיך בעקענט מיט זיין ווייבעל. אבער איי זאך האט מיך פערדראסען: איך האב דערקענט זיין פרוי, ווען די צייט האט זי שוין אפגעבלאקעוועט, און ער, דער ממזר, האט פערבראכט כטמיט מיין ווייבעל, ווען זי איז געווען יונג און שעהן.

אט א דער פערדרוס האט מיך א גאנצע נאכט געפלאגט און געמאטערט...

אכטונג, לאדז און פראווינץ!

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז צו די בעפארשטעהענדע ימים = טובים האבען מיר פערזעהען אונזער לאגער מיט א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע

דיוואנעס, בעט=דעקען,
באדניקעס, קאנטאניערן,
גארדינען, פארטיערען,
שטארען, מעבעל=איבערצוג,
באנע=פאנס, גאבעלינס,
טיש=דעקען, בראקאט א.ז.וו.

אלעס צו די ביליגסטע פאבריקס-פרייזען
הורט! דעטייל!
רעיעלע בעהאנדלונג ●●● ניטע בעדינגונגען
הויפט-פערקויף פון פינסטערס פלוש דעקען.

F. Futerman
Piotrkowska 28. Tel. 29-21

פסח=הילפס-אקציע
פון פעראיין
„נותן לחם"

אומזיסטע פראדוקטען= פערטיילונג פון „נותן לחם"

אומזיסטע פסח=קוך — ביי — „נותן לחם"

אויפרוף צו דער יודישער בעפעלקערונג!

ברידער יודען! נאך א קורצע צייט איז פערבליבען צום גרויסען און הייליגען פסח. עס איז שוין דעריבער די העכסטע צייט א טראכט צו טון, פון וואו וועלען דען אונזערע פעראָרימטע בכבוד'ע קריזיס-געליטענע ברידער נעמען אויף א כזית מצה.

אין א צייט, ווען דער בלוטיגער און'ברחמנות'דיגער שונא, דער הונגער און נויט, האט זיך שוין לײדער אריינגעריסען אין די שענסטע בכבוד'ע הייזער און דער גרויזאמער קריזיס שלינגט איין טאג-טעגליך טויזענדער קרבנות ר"ל.

נישט קאנענדיג צוזעהן דאס אלץ, האט די יונגע געזעלשאפט „נותן לחם" אונטערגענומען א גרויסע פסח=אקציע. דער זעלבער „נותן לחם", וואס איז שוין גענוג בעליבט געווארען ביי דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג און האט זיך קונה שם געווען מיט איהר טעטיגקייט אלס די איינציגע אינסטיטוציע אין דעם גרויסען יודישען לאדז, וואס האט געעפענט א טעגליכע קיך און פערטיילט טאג-טעגליך הונדערטער מיטאגען, גיט ארויס יעדען טאג מיטאגען א היים פאר בכבוד'ע. אין דער צייט פון די גרויזאמע פרעסט, הונגער און נויט האט „נותן לחם" פערטיילט דריי מאל טעגליך עסען צו דער זאט, אריינקומענדיג א הונגעריגער און אוועקגעהענדיג א זאטער.

מיר ווענדען זיך דעריבער יעצט צו דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג מיט א הייסער בקשה:

געדענקט, אז טויזענדער פערשוואכטע און האלב גוסס'דיגע נפשות רופען צו אייך נאך הילף און אין אייערע הענד ליגט עס, צי זאלען אונזערע ברידער ח"ו אויסגעהן פאר הונגער און נויט אין דער צייט פון אונזער שעהנעם יום-טוב פסח!

געדענקט, אז טויזענדער קינדער שטרעקען אויס זייערע הענדלעך נאך עפעס עסען און זייערע עלטערן קאנען זיי לײדער נישט העלפען מעהר ווי מיט א קרעכץ! צי קאנען מיר אט דאס צוזעהען?

געדענקט, אז זעלבסטמארדען ר"ל צוליב הונגער און נויט זענען שוין לײדער געווארען א טעגליכע ערשיינונג! פערשפעטיגט נישט מיט אייער הילף, ווען דאס הויז וועט ח"ו שוין זיין צופאלען!

געדענקט, אז טויזענדער יאמערליכע הארצרייסענדע ביטעס אויף שטיצע געפינען זיך שוין אין „נותן לחם"!

געדענקט, אז די אלע פעראָרימטע, בכבוד'ע, געפאלענע און קריזיס-געליטענע ווארטען אויף אייער הילף, און נור מיט אייער מיטהילף וועלען מיר, אי"ה, האפענטליך די גרויסע און הייליגע אויפגאבע אדורכפיהרען מיט דעם גרעסטען ערפאלג!

מיר גלויבען און האפען, אז איהר וועט ערפילען אייער מענשליכען און ברידערליכען חוב לגבי אייערע געפאלענע ברידער! איהר וועט אקעגענקומען אונזערע דעלעגאטען זאמלער „בסבר פנים יפות" מיט אייער שפענדע כמחז"ל: „כל המקים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא"!

די פערוואלטונג
„נותן לחם" לאדז, וואלבארסקא 29

דער יודישער וויסענשאַפט־ליכער אינסטיטוט

צו זיין 4־יעהריגער עקזיסטענץ

דער יודישער וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט וועלכער פייערט איצט זיין 4־יאָהריגען קיום, איז איינע פון די יונגסטע, אָבער אויך גרעסטע קינדער פון דעם נייעם יודישען קולטור־לעבען. די גייסטיגע בעדערפענישען פון אונזערע מאַסען האָבען דערגרייכט די מדרגה, וואו זיי קאָנען מעהר נישט בעפרידיגט ווערען דורך בלויזער שעהן־ליטעראַטור, דורך פּאָעזיע, בעלעטריסטיק און דראַמע אַליין. די בעדערפענישען זענען אויסגע־וואַקסען. די קולטור־פאָדערונגען זענען געוואָרען ברייטער, אויסגעשפּרייטער. די יודישע מאַסען אין אַלע לענדער האָבען אָנגעהויבען פערלאַנגען וויסענשאַפט אין יודיש. אי דאָס וויסענשאַפט נישט אין דער פאָרם פון פּערוואַסערטע פּאָפּולאַריזאַ־ציעס, נאָר מיט דער גאַנצער ערנסטקייט און טיפ־קייט, וואָס דאָס וואָרט וויסענשאַפט טראָגט מיט זיך ביי אַנדערע פעלקער* און אין אַנדערע לשונות.

דער יודישער וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט איז געקומען אויף דער וועלט צו בעפרידיגען אָט די נויט פון דער יודישער מאַסען־קולטור. ער דאַרף — און וועט מיט דער צייט — אַרייננעמען אַלע צווייגען פון וויסענשאַפט. דערוויל גיט ער זיך הויפּטזעכליך אָפּ מיט פאָרשונג אויפ'ן פעלד פון דער יודישער שפּראַך און ליטעראַטור.

עס איז אַ גוטער און אַ פערשטענדליכער אָנ־הויב. יודיש איז די שפּראַך פון די יודישע מאַסען, דאָס מיטעל און דער אינסטרומענט, וואָס דורך זיי קאָן קומען קולטור און גייסטיגע דערציהונג צו אָט די מאַסען. מוז מען קודם כל זעהן, אַז די כלי, דאָס מיטעל און דער אינסטרומענט, זאָל אויסגעפאָרשט און געלייטערט ווערען, זאָל אַוועק געשטעלט ווערען אויף דער געהעריגער הויך, זאָל קאָנען פערנעמען דעם פּאַס־גען און ווירדי־גען אָרט צווישען די לשונות פון די קולטור־פעלקער.

דער יודישער וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט האָט אין משך פון אַ קורצער צייט — ער עקזיס־טירט בלויז 4 יאָהר — צוגעצויגען די אויפמערק־זאַמקייט און געוואָרען די סימפּאַטיע פון די ברייט־סטע שיכטען פון אונזער פאָלק אין אַלע לענדער. סעקציעס און סימפּאַטיע־גרופּען עקזיסטירען און טוען גוטע, נוצליכע און שעהנע אַרבייט אין אַלע לענדער, אויך אין אַמעריקע. דער אינסטיטוט האָט שוין אויף זיין קרעדיט אַ גאַנצע רייהע וויכטיגע דערגרייכונגען, אויפטוען, וואָס האָבען צוגעצויגען די אויפמערקזאַמקייט אויך פון דער אויסערליכער וועלט.

אַנ'אינסטיטוט מוז האָבען אַ פּלאַץ, וואו ער זאָל קאָנען טון זיינע אַרבייטען, אַ שטאַב טוערס, אַ שטאַב טעכנישע העלפערס און מיטווירקערס. דערצו איז נויטיג געלד. דער יודישער וויסענ־שאַפטליכער אינסטיטוט האָט ביז איצט — ווי עס פּאַסט פאַר אַנ'אָרגאַניזאַציע, וואָס טראָגט אַזאַ חשוב'ן נאָמען, — נישט געטומעלט, נישט אַרויס־געלאָזען קיין שרייענדיגע קול־קורא'ס, נישט גע־ריסען פאַר די פּאָלעס. בעשיידען און מיט ליב־שאַפט האָט ער זיך מעהרסטענס בעקומען. אַזוי־ערנאָך איז פון איין צימער אין ווילנע, וואו דער אינסטיטוט געפינט זיך געוואָרען צוויי, דערנאָך פינף און איצט שוין גאַנצע עלף. אָבער די אַר־בייט איז געוואַקסען און די נוצליכקייט איז גע־וואַקסען. דער יודישער וויסענשאַפטליכער אינסטי־טוט נויטיגט זיך אין אַנ'אייגענער, גרויסער און פּאַסיגער היים. דער באָדען דערפאַר איז שוין דאָ. מען האָט איהם געקויפט אויף די אייגענע בעשיי־דענע, מיט וואָרימער מיה צונויפגעזאַמעלטע מיט־לען. אָבער אויפ'ן באָדען דאַרף ערשט אויפגע־שטעלט ווערען די געביידע — די אמת'ע היים פון דעם יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט.

ט.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32־41

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער־שוועכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ־לאָמפּען (האָר־אויספאַל)

נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוועגד.

די ריכטיגע און פּאַסענדע משקה

אויף ארבע כוסות און אויף גאַנץ פסח

— איז נור —

דער ויין און מעהד

כשר לברכת הגפן „באַרווין"

צו פערשידענע פרייזען

פון דער פירמע

מענדל באַרנשטיין

לאָדז,

נאָוואָמיעסקאַ 30

טעלעפאָן 58־30.

„BORWIN" Łódź

דער בלוטיגער באַנדיט אין וואָלקאָווישק

ביאַליסטאָק, אין וואָלקאָווישק האָט זיך די טעג אָפּגעשפּילט אויפ'ן מיטען גאַס אַ בלוטי־גע טראַגעדיע.

אַ געוויסער י. סיקאָרסקי, האָט געבעטען ביי זיין געליבטער 10 זל., און ווען זי האָט איהם נישט געוואָלט געבען, איז צווישען זיי ענטשטאַנען אַ סכסוך, בעת וועלכען סיקאָרסקי האָט איהר לייכט פערוואונדעט מיט אַ מעסער.

סיקאָרסקי זעהענדיג, אַז זיין געליבטע לעבט נאָך, האָט איהר דערלאַנגט עטליכע מעסער־שטאָ־כען אין בויך און אין זייט, און דער'הרג'עט אויפ'ן אָרט.

אינ'ם טומעל איז דערוויל געלונגען דעם רוצח זיך אָפּצוטראָגען און ער איז אַריין צום שוסטער יאָסעל וואַנט און איהם געבעטען צו פערריכטען די שטיוועל.

גלייך נאָכדעם זענען אהין אַריינגעקומען אַ פּאָר פּאָליציאַנטען און געוואָלט איהם אַרעסטירען. ער האָט אָבער געשטעלט אַ ווידערשטאַנד און זיך בשום אופן נישט געלאָזען. נאָך פיל מיה איז זיי געלונגען אָנצוטון איהם קייטעלעך אויף די הענד און אַרויספיהרען אויפ'ן גאַס. ראָרטען האָט ער אָבער באַלד די קייטעלעך צוריסען, אַרויסגעכאַפּט אַ מעסער און פערוואונדעט איינעם פון די פּאָלי־ציאַנטען אין האַנד. שוועהענדיג דעם גראַנגעל האָט אַ דורכגעהענדער פּלוטאָנאָווי אַרויסגעכאַפּט ביי אַ פּאָליציאַנט דעם רעוואָלווער און אויסשיסענ־דיג פערביי סיקאָרסקין אַ פּאָר מאָל, געצוואונגען איהם זיך אונטערצוגעבען. מ'האָט איהם רעמאָלט ווידעראַמאָל געבינדען און מיט דער הילף פון די אַרויסגערופענע רייטער־פּאָליציי אַוועקגעפיהרט אין תּפיסה.

גוטע אַרבייטס־לאַגע אין ירושלים — מאַנגעל פון פאַך־אַרבייטער

ירושלים, זינט די בלייטעג פון דער 4־טער עלית געדענקט מען נישט אין ירושלים אַזאַ גוטע סיטואַציע אויפ'ן אַרבייטס־מאַרק ווי אין די לעצטע וואָכען. ירושלים וואָס האָט צייטענווייז גע־צעהלט ביז 2000 פערעגיסטרירטע אַרבייטסלאָזע האָט איצט פערעגיסטרירט סך־הכל עטליכע צוואַנ־ציג אַרבייטסלאָזע, ביי 4000 בעשעפטיגטע אַר־בייטער.

דערביי האָט זיך די גרויסע בוי־בעוועגונג נאָך נישט אָנגעהויבען. אַרום פסח הויבען זיך אָן גרע־סערע רעגירונג און פריוואַטע בוי און אַנדערע אַרבייטען. בעזונדער פיהלט זיך דער מאַנגעל פון פאַך־אַרבייטער. אין דער לעצטער וואָך האָט מען טעלעפאָניש פערלאַנגט פון תל־אביב קוואַליפיצירטע אַרבייטער, וואָס מאַכען די האָלץ־פאָרמען ביי די בעטאָן־אַרבייטען. לויט אַלע אויסרעכענונגען, וועלען אין די נעכסטע וואָכען אויספעהלען פאַך־אַרבייטער. (קפּא"י)

אויב איר ווילט נישט זיין בלינד?!

אין אייערע אַלגעמיינע אינטערעסען און קוקען אויף אַלעם מיט אָפענע אויגען טאָ גייט נישט ווי אַנדערש זיך אינפאָרמירען, נאָר ערשט זיך ווענדען צו דער הויפּט

Biuro „POSTĘP"

Konstantynowska 10, tel 68-14.

וואָס פּערמיטעלט פאַכמעניש עקסיסטענץ־געשעפטען. בעטייליגונגען, אויסגלייכונגען, לאָקאַלען, וואוינונגען, הייזער, פּלעצער, היפּאָטעקען, וועקסעל, געלד קרעדיט אין גאַנצען לאַנד,

ווייל דאָס ביוראָ ווייסט און קוקט מיט אָפענע אויגען אויף אַלעם,

און אַלערליי פּרייזווירדיגע אָביעקטען ווי צו דינגען, קויפען און פערקויפען.

אויסערדעם פיהרען מיר אַנ'אָפּטיילונג פון עצות און ביטעס־שרייבען פאַכמעניש א.ד.ג. עורך דין.

כשר לחג הפסח!

מיר מאַכען בעקאַנט, אַז ס'איז פריש אַנגעקומען די בעריהמטע

פּלאַנצען־פּוטער „dida"

וועלכע ווערט אויסגעאַרבייט אונטער דער שטרענגער השגחה פון וואַרשאָווער ראַבינאַט און איז כשר פאַר מילכיג און פליישיג.

אויב איהר ווילט האָבען געשמאַקע שפּייזען און זיך פערשאַפען אַנ'עונג יום־טוב, פערלאַנגט אומעטום „dida", ווייל זי איז פריש, געזונד, לייכט צו פערדייען, געאייגענט פאַר קאָכען, בראָטען און פּרעגלען.

פערלאַנגט „dida" אין אַלע קאָלאָניאַל־און פּוטער־געוועלבער.

dida

גאָלדענע גליקען

(ראָמאַן) (15

— איהר וועט דאָך אוודאי מיר איצט אויך ביהילפיג זיין?

— ש... זעלבסטפערשטענדיג ,הער זעלבסטפער־שטענדיג! די מינוט וועל איך אַריינבליקען אין די ביכער. איך צווייפעל נישט, אַז מיר וועלען אייך שנעל צושטעלען דעם פּאַסיגען מענשען!

דער אַלטער איז תּיכּף אַוועק אין שכנישען צימער.

מאָריס איז אַוועק צום פענסטער און איך האָב זיך פערטיפט אין לייענען אַ הומאָריסטישען זשורנאַל.

איך האָב נישט בעוויזען הערכצולייענען איין גרעסערע ערצעהלונג, ווי דער אַלטער האָט זיך צו־ריקגעקעהרט מיט אַ צושטראַהלטען פּנים.

— ס'איז אין אָרדנונג, מיסטער נאַטאַן! — ער געמאָלדען — עס איז דאָ אַ פּאָר אייך אַ פּערשוין אַ צאַצקע זאָג איך אייך! איך פערשטעה נישט הלמאי איך האָב זיך גלייך נישט דערמאָהנט אָן איהם. איבריגענס, איז עס אפשר דערפאַר, וואָס ער האָט זיך פערשריבען ערשט נעכטען נאָכ־מיטאָג.

— וואָס־זשע איז עס פאַר אַזאַ צאַצקע, וו... איהר רעקאָמענדירט איהם? — האָט מאָריס חוזק׳דיג אַ פרעג געטון.

— מען רופט איהם פּרענכים, מיסטער, ע־האָט געדינט אַלס לאַקיי ביי מיסטער טרייגאָט. אַנ'ערשטקלאַסיגער לאַקיי. פּרעכטיגע רעקאָמענ־דאַציעס!

— פאַרוואָס האָט ער פערלאָזט זיין פּאָסטען? האָב איך אַ פרעג געטון.

סיגרעוו האָט אַ ציה געטון מיט די פּלייצעס.

— ער האָט, דאַכט זיך, צונויפגעקליבען אַ געלד, און איהם האָט דערעסען צו בלייבען אָנגע־שטעלט אויף איין אָרט. ביי אונז האָט ער זיך טאַ־קי פערשריבען אויף צייטווייליגער אַרביי, ער איז אַ געבוירענער אַ פראַנצויז, אָבער ער רעדט גוט ענגליש, און מיסטער הענרי טרייגאָט רעקאָמענ־דירט איהם, ווי צום־בעסטען.

— האָט איהר דורכקאָנטראָלירט די רעקאָמענ־דאַציע?

— איך האָב פּערזענליך אָנגעקלונגען צום מיסטער הענרי, ווי נאָר ער איז אַוועק, און מיס־טער הענרי האָט ער מיר דערקלעהרט, אַז קיין בעסערען דינער האָט ער קיינמאָל נישט געהאַט. און ער מאַכט טאַקי דעם איינדרוק פון אַ זעהר דערצויגענעם און דיסציפּלינירטען מענשען.

— דאָס אַלץ איז זעהר פיין! — האָט זיך מאָ־ריס אָפּגערופען — ווי מיינט איהר עפּיס?

איך האָב אַ שאָקעל געטון קאָפּ.

דורך אַ צופאַל האָב איך דעם דאָזיגען הענרי טריי־גאָט'ן בעגעגענט מיט אַנ'ערך צעהן יאָהר צוריק אין באָליוויען.

ער האָט זיך מיר דאַן אויסגעוויזען אַלס אַ זעהר האַרבער און טרוקענער מענש.

אויב דער לאַקיי האָט בעוויזען צו בעפרי־דיגען איהם איז אַ סימן, אַז מ'וועט זיך אויף איהם קענען פערלאָזען.

— גוט! — האָב איך מסכים געווען — זאָל ער קומען צו מיר. איך נעהם איהם אויף צוויי וואָכען. קריגען וועט ער דרייסיג שילינג אַ וואָך.

סיגרעוו האָט זיך אויפגעשטעלט, און צופרי־דען געריבען די הענד.

— אויסגעצייכענט, מיסטער נאַטאַן! דאָס זע־נען אויסגעצייכנטע בעדינגונגען, און איך גלויב, אַז ער וועט געוויס זיין צופרידען. איך וועל איהם באַלד אַרויסרופען מיט אַ דעפּעשע, און ער וועט קומען צו אייך אָוונד־צו.

— איך מיין, אַז איך וועל נאָך דאַן נישט זיין אינדערהייב.

סיגרעוו האָט זיך פערטראַכט.

— וועט איהר מיר אפשר געבען אייער וויזיט קאַרטע און אָנשרייבען עטליכע ווערטער. איך וועל איהם דאַן אַליין אָפּפיהרען צו אייך.

דאָס איז געווען דער בעסטער פּלאַן.

איך האָב אַרויסגענומען נאַטאַנס וויזיט־קאַר־טע, און אָנגעשריבען עטליכע ווערטער, נאָכמאַ־כענדיג נאַטאַנס כתב, אַז מ'זאָל דעם איבערברענ־גער פונ'ם וויזיט־קאַרטעל אַריינלאָזען אין שטוב.

מיט דאַנקבאַרקייט און ברכות האָט אונז דער אַלטער סיגרעוו בעגלייט צו דער טיר.

— איצט געה איך צום שניידער! — האָב איך זיך אָפּגערופען, ווען כ'בין מיט מאָריס'ן אַרויס אויף דער גאַס.

— גוט! געדענקט אָבער, אַז איהר דאַרפט אַ ויסצאָהרען צוויי דרייסיג, דאָנערשטאָג...

— כ'וועל נישט פערגעסען, — האָב איך גע־ענטפערט, שמייכלענדיג — איך וויל ביי אייך זיין.

מיר האָבען זיך געזעגענט, און איך האָב זיך געלאָזט געהן צופוס צום שניידער.

דאָס מעסטען די אַנציגער איז אַדורך גאָר כשורה.

בעשטעלט האָט נאַטאַן צוויי אַנציגער — אַ רייזע־קאָסטיום און אַ יאַגד־קאָסטיום, וואָס זענען בעשטעלט געוואָרען וואַהרשיינליך פאַר דעם ווי־זיט צום קרוב, פריימאַנען...

איך האָב צובעשטעלט אַ רייטער־קאָסטיום צו די צוויי אָנגעמאָסטענע.

דערנאָך בין איך אַוועק און געקויפט אַ פּאָר נייע שיך, ווייל שוכוואַרג איז מיר געווען אַ ביסעל ענג.

(פאָרטזעצונג קומט)

וואָרנונג!

אזוי ווי ס'האָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד-בעטען, מאַך איך בעקאַנט דאָס געעהרטע פובליקום, אַז די

עכט-פאַטענטירטע **בעטען** עכט-פאַטענטירטע

זענען פערזעהען נאָר מיט דער שוץ-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.

— צו בעקומען אין אַלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל

ניקעל-בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל-קינדער-בעטען, קינדער-וועגעלעך,
טיש-בעטען, קינדער-בענקעלעך
מעטער-מאָס, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען געבעטע, שאַטקאָווע און קאַנאַדיסקע **קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס**

בעמ.: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס און ברוין 17 זל., פאַלאָווע-בעט. 14 זל.

רעעלע בעהאַנדלונג. פאַבריקס-פרייזען. זעמטליכע רעפּעראַטורען.

הורט לאָדז, פּאַלנאָצנאַ 24, טעל. 31-85. דעטייל

ביטעס

צו אַלע אַמטען שרייבט אַמבעסטען ערלעדיגט אויך זעזנאַניעס וועגען דאָכאָדאָווע אויפ'ן 28-טען יאָהר שרייבט אויך רעקורסען וועגען אָבראָטאָווע אויפ'ן יאָהר 1928 דאָס ביטשריפט ביוראָ

האַכבערג,

פּאַנסקאַ 1. טעל. 36-77. — 8856

בקוף — און — צאָהל

די בעסטע פּרייזען פאַר גאָלד, זילבער, בריליאַנטען, דימענטען, פּערל און לאָמבאַרד-קוויטעס.

קאַפּעלוש
פּלאַץ-ווילנאָשצי 10

ווערקשטעל

פון לייסטען און ראהמען צו בילדער

J. KRĘŻLEWSKI i Z. ZAGAŃCZYK
Łódź, Gdańska 105.

KRYNICA
Willa
PARYŻANKA

איז געוואָרען אויפגעפרישט און געפונט זיך אונטער דער פערוואַלטונג פון די ווילע-בעזיצער. מען קען האָבען בעסטע בעדינונג און אויף פערלאַנג מיט בעקעסטיגונג. כשר'ע וואַרשאָווער קיך. בעשטעלונגען צו שיקן צו
B-cia MÜLLER
Krynica, Zdrój.

צאָהן-אַרצט
M. KARABANOW
וואָלטשאַנסקאַ 31, טעלעפאָן 59-09

היילט, פּלאָמבירט און ציהט ציינער גאַנץ אָהן שמערצען. קינסטליכע ציינער אָהן גומען. קליניק-פּרייזען. עמפּפאַנגס-שטונדען פון 9 ביז 8 אָוו.

Dr. med.
GRZEGORZ ROZENBERG

ספּעציאַל-אַרצט
פאַר מאָגען-, קישקע-, לעבער- און אינערליכע קראַנקהייטען
GDAŃSKA 44 (דלוגאַ), **tel. 24-44**

נעהמט אָן פון 11^{15} ביז 12^{30} מיטאָג און פון 6 ביז 8 אין אָוונד. 4842

Ogłoszenie.

Opierając się na Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 sierpnia 1926 roku o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz.U.R.P. Nr. 91, poz. 527), na Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 lipca 1928 roku o regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów, oraz cegły (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 761), oraz na uchwale Magistratu m. Łodzi Nr. 355 z dnia 16 kwietnia 1926 roku niniejszem podaję do wiadomości mieszkańcom m. Łodzi co następuje:

Uchwałą Magistratu m. Łodzi Nr. 40? z dnia 11 kwietnia 1929 roku zostały wyznaczone następujące ceny maksymalne (najwyższe):

Na mięso wieprzowe i wyroby masarskie za 1 kg. w detalu:

1.	wieprzowina	zł. 3 gr. 00	18.	baleron gotowany	zł 7 gr. 50
2.	wieprzowina bez dokł.	„ 3 „ 80	19.	„ surowy	„ 5 „ 80
3.	schab i baleron	„ 3 „ 8[illegible]	20.	boczek sur. wędz.	„ 5 „ 10
4.	słonina	„ 4 „ 00	21.	„ gotowany	„ 5 „ 50
5.	sadło	„ 4 „ 00	22.	szmalec	„ 4 „ 60
6.	salceson	„ 4 „ 00	23.	słonina paprykowana	„ 5 „ 50
7.	kiełbasa krajana	„ 4 „ 00	24.	siekane	do umowy
8.	„ serdelowa	„ 4 „ 00	25.	polędwica sur. wędz.	zł. 7 gr. 90
9.	pasztetowa	„ 5 „ 10	26.	kiełbasa surowa	do umowy
10.	serdelki	„ 5 „ 40	27.	rolada	zł. 5 gr. 10
11.	podgarlana	„ 2 „ 90	28.	kiełbasa sucha	„ 6 „ 30
12.	czarna	„ 2 „ 90	29.	salami	„ 9 „ 40
13.	kaszanka	„ 1 „ 60	30.	parówki	„ 6 „ 30
14.	krakowska	„ 5 „ 10	31.	kiełbasa sucha polska	„ 7 „ 30
15.	szynka gotowana	„ 7 „ 50	32.	„ „ moskiewska	„ 7 „ 30
16.	szynka sur. wędz.	„ 4 „ 40	33	„ „ myśliwska	„ 9 „ 00
17.	szynka bez kości	„ 4 „ 90	34.	salami miękkie	„ 6 „ 30

W myśl § 10 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych winni żądania lub pobierania cen wyższych od wyznaczonych będą ukarani przez władzę administracyjną I-ej Instancji według art 4 i 5 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej **aresztem do 6-ciu tygodni lub grzywną do 10.000.— złotych**, o ile dany czyn nie ulega surowszemu ukaraniu w myśl innych Ustaw Karnych

Wyżej wyznaczone ceny maksymalne obowiązują na terenie m. Łodzi od dnia następnego po ogłoszeniu.

Łódź, dnia 12 kwietnia 1929 roku

Prezydent m. Łodzi (—) Br. Ziemięcki.

מעבעל, שלאָסערײ און שווייסערײ

J. REDER

ŁÓDŹ, Konstantynowska 11
(Róg Zachodniej)

בּנעהמט אָן אַלערלײ שלאָסעריי-אַרבייטען צו בילּיגע פּרייזען און פּינקטליכע אויספיהרונג.

פּריוואַט-וואוינונג: גדאַנסקאַ 20.

הכסף יענה את הכל
— צו דער —
לאָטערי 5-טער קלאַס

פון דער איבערגעבליבענער קליינער צאָהל זענען נאָך צו בעקומען

איילט אַלזאָ צו קויפען ביי אונז אַ לאָס!

די ציהונג דויערט ביז'ן 16 אַפּריל. — קאָלאָסאַלע שאַנסען צום געווינען

די אַלגעמיינע סומע פון געווינסטען 23.048.000

יעדער 2-טער לאָס געווינט! | בירגער! די צייט איז קורץ! דאָס גליק רופט אייך אַליין! | יעדער 2-טער לאָס געווינט!

די גליקליכסטע קאָלעקטור

E. LICHTENSTEIN
Łódź, Piotrkowska 72

צענטראַלע פון דער קאָלעקטור וואַרשאַ, מאַרשאַלקאָווסקאַ 146.

קאָנטאָ פּ. ק. אָ. 64.209 — די פירמע עקזיסטירט פון 1835. — קאָנטאָ פּ. ק. אָ. 64.209

געפעלינגע פּראָווינץ-בעשטעלונגען ערלעדיגען מיר מיט דער אַנדערער פּאָסט נאָכ'ן פאַרערהאַלטען איינצאָהלען אויף אונזער קאָנטאָ פּ. ק. אָ.

טאַבעלקעס פון די ציהונגען קען מען נאָכזעהן ביי אונז אומזיסט. מיר צאָהלען אויס געווינסטען. קרן'ס טוישען מיר אויס אויף נייע לאָסען. :—: גלייכצייטיג בעקומט מען שוין ביי אונז

לאָסען צו דער 1-טער קלאַס פון דער 19-טער מלוכה-לאָטעריע.

אונזערע געעהרטע ביז-איצטיגע שפּילער, וועלכע ווינשען זיך צו האָבען ביי דער 19-טער מלוכה-לאָטעריע די זעלבע נומערן לאָסען, וואָס ביי דער 18-טער לאָטעריע, ווערדען געבעטען וואָס פריהער זיך צו מעלדען אָדער צושיקן אונז זייערע ווערטע בעשטעלונגען.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און צאָהן-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראָסקאָמסקי נאָז, האַלז, אויערן קר.	11—93, 8—5, 7—6
ד"ר ראָזענטאַל הויט און געשלעכט קר.	11—14, 1—8
ד"ר נאָלדשמין, אינערליכע קראַנקהייטען, פּאָלאַק	2—1, 8—7
ד"ר [illegible] נערווען קראַנקהייטען	[illegible]
ד"ר [illegible] קינדער-קראַנקהייטען	5-4, 10-16
ד"ר [illegible]	6-5, 1-11½
ד"ר [illegible]	2—1, 5-6
ד"ר ווייסבערג [illegible]	7—6, 1—10
ד"ר [illegible]	6—4, 12—10
אַ. גראַדזענסקי צאָהן-אַרצט	7—6
נ. ראָזוים צאָהן-אַרצט	9—8

[illegible]

אַ רענטגען-אינסטיטוט

[illegible]

די לעטשניצע איז אויך אָפען אום שבת.
הויזים אין דער שטאָט.

צאָהן-קאָסמעטיש. קאַבינעט

[illegible]

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאָוואַדזקאַ 1

פאַר [illegible] וועגערישע הויט-קראַנקהייטען און [illegible]

קוואַרץ-לאָמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.

— — פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
[illegible]
[illegible] פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— [illegible] —

וויזיט 3 זל.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען [illegible]
קוואַרץ- ליכט, עלעקטרא-טעראַפּיע.
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונט.

Dr. med.
B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
פּעטריקאָווער 10, טעל. 31-86

[illegible]

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87

ספּעציאַל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

עמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָוו

Dr. med. I. WAJNBERG
CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

[illegible]

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 27-81.

[illegible]

פּסח=הילפס-אַקציע „תומכי אורחים"

אונטערשטיצט די פּסח-אַקציע פון
„תומכי אורחים"
אויפרוף
צו דער לאָדזער יידישער
בעפעלקערונג!

דער הילפס-פעראיין „תומכי אורחים", פּאָמאָרסקאַ 18 ארגאַניזירט אויף דעם הייאָהריגען פּסח **א גרויסע פּסח=הילפס=אַקציע!**

גערענקט, אַז טויזענדער נויטבעדערפטיגע בכבוד'ע פאַמיליעס וואַרטען אויף אייער הילף! געדענקט, אַז די פּסח=אַקציע איז פאַרלויפיג די איינציגע פּסח=אַקציע אויף לאָדז! געדענקט, אַז דער חוב ליגט נאָר אויף די הונדערטער גבירים פון דער שטאָט לאָדז.

מיר ווענדען זיך דעריבער צו אייך, אונטערשטיצט די אַקציע מיט אַ ברייטער האַנד, ווייל הונדערטער פאַמיליעס וועלען אַ דאַנק „תומכי אורחים" האָבען די מעג-ליכקייט צו פייערן דעם גרויסען יום-טוב פּסח. צו דעם צוועק וועלען זיך צו אייך ווענדען טערוואַלטונגס-מיטגלידער און מיטגלידער מיט ספּעציעלע שפּענדע-בראָקס. אויך האָבען מיר גרויסגעשיקט אינקאַסענטען זאַמלען שפּענדען און דער שפּענדער ווערט געבעטען ביים געבען צו זיין אויפמערקזאַם, אַז דאָס שפּענדע-ביכעל זאָל האָבען די אונטער-שריפטען פון פּרעזעס אָדער וו. פּרעזעס, סעק-עטאַר און קאַסירער אונטער דעם פּעראיינס-שטעמפּעל. עס איז צו ערוואַרטען, אַז די יידישע בעפעלקערונג וועט אונזער אַקציע ווי געהעריג אונטערשטיצען, און דערמיט וועט איהר העלפען אייערע אייגענע ברידער און שוועסטער פון נויט. שפּענדען פאַר די פּסח הילפס-אַקציע „תומכי אורחים" ווערען אויך אָנגענומען אין דער רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

מיט דרך ארץ **דאָס פּרעזידיום פון „תומכי אורחים"**

פּרעזעס (—) י. בעכער, וו.-פּרעזעסען (—) מ. בערגער און (—) מ. מיזעס.

אונטערשטיצט — די פּסח-אַקציע „תומכי אורחים"

וויכטיג פאַר בעקערס, געוועלבער און פּראָווינץ=סוחרים!
מצה=רייבעכץ
פון די בעסטע שענסטע מעהלען

ווי אויך טרוקען געבאַקען און געמאָהלען אונטער דער השגחה פון ראַבינאַט צו קאָנקורענץ=פּרייזען בעקומט איהר נור
— ביי דער בעוואוסטער פירמע —
העניעכאָוויטש גלובנאַ 56 טעלעפאָן 57-35.

Dr. med.
L. Pikielny
אורעלאָג
ספּעציעל ארצט פאַר נירי
בלאָזן-און האַרן - קראַנק
NAWROT 8
tel. 19-90
עמפּפאַנגט פון 4—7 אַוו. נעמט אויך אָן אין דער לעטשניצע „Zdrowie", נאָוואָמיעסקאַ 3 פון 12½ ביז 2 אַזייגער נאָכמ.

ס'איז שוין אנגעקומען!
צום פרילינגס-סעזאָן אויסגעצייכנעטע
שיך
אין אַ גרויסען אויסוואַהל אינ- און אויסלענדישע
פון די נייעסטע פאַסאָנען
— צו זעהר —
צוגענגליכע פּרייזען
J. WINDMAN,
PIOTRKOWSKA 35, tel. 12-23.
די פירמע עקזיסטירט פון 1885. — די פירמע עקזיסטירט פון 1885.

וויכטיג פאַר סוחרים!
אין מיין ניי-ערעפענטע שטרימף=פאַבריק ווערען אויסגעאַרבייט די נייעסטע און מאָדערנסטע זאַכען ווי צב"ש
דאַמען, מענער און קינדער=שטרימף
מיט די ביליגסטע פּרייזען.
J. FUKS Łódź, Nowomiejska 7
front. Telefon **26-97**

היי ראַטס=
שנעל=פערמיטלונג
פון וואַרשאַ געהמט אָן ביז'ן 16-טען ד. ח. אין לאָדז 6 שערפיען (בענעדיקטאַ) 10 וואהנ, 18, טעלעפאָן 73,43. צענטראַלע: וואַרשאַ, מלאָ-טאַקאַ 2 ה. 17, טעל. 302-49. פּאָסט-קעסטעל 574. אַבטיי-לונגן: ווילנאַ, סטראַווע 7 צימער 18, טעל. 676
דיסקרעציע געזיכערט

גור אין דער בעוואוסטער פירמע פון דער אייזען=מעבעל=פאַבריק
I. B. WOŁKOWYSKI שענקיעוויטש 3/5
פאַבריק לאַגער: נאַרוטאָוויטשאַ (דזיעלנאַ) 11, טעל. 37-70

איז: **א** מבילינגסטען מבעסטען מבעקוועמסטען
און דער גרעסטער אויסוואַהל
כ'בעזיץ אויף לאַגער אַ גרויסען אויסוואַהל פון מעטאַל ניקעל-בעטען, פעלד-בעטען, מעטאַלאָווע פאַטענט „פּערפעקט" גאַראַנ-טיע 5 יאָהר, קינדער-וועגעל ך די ניי-עסטע פאַסאָנען, לעזשאַקעס, וואַש-טישען, סערוויזען, וויזשימאַטשקעס, אייז-קיסטען איך באַרג אויס בעטען אויף זומער=וואוינונגען.

השבת אבדה
ס'האָט פערלוירען אַ וועקסעל אויף 35 73 זל. אויסשטע-לער ה. מיאָן, ארדרע ל. פינקעלשטיין, וואַרשאַ, גענשאַ 7 צאָהלבאַר 29 30/5 דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג. אָפּצוגעבען צו ש. ראָזענבאַך גדאַנסקאַ 15.

א ליכטיגער פּסח
קען יעדער האָבן, וועלכער וועט קויפען
עלעקטרישע ושיראַנדאָלען
— פון 25 זל. אָן —
אויך פיליפּס און אסראם גלעזלעך און אַלע עלעקטרישע מאַטעריאַלען ביליגער ווי איבעראַל ביי
מ. זענדעל וואָלנאָשטשי 9 פּלאַץ
(רוג נאָוואָמיעסקאַ) פראָנט=געשעפט

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
WodnyRynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od dnia 8-go kwietnia
do dnia 15-go kwietnia 1929 r.
Dla dorosłych i dla młodzieży
Przepiękny dramat p. t.
Hrabina Paryża

אַ גוט איינגעפירטע
פריזיער-אַנשטאַלט
אין צענטרום שטאָט איז צוליב אַבריייזע אי-בערצוגעבען. צו ערפאַהרען אין אַדמיני.

די מאָדערנסטע
לאָמפּען
פאַר שפּייז=צימערן און קאַבינעטען
קויפט זיך אַמבעסטען צו פאַבריקס-פּרייזען
נור ביי **א. י. אייזנער, פּאַלודניאָווא 25**
טעלעפאָן 74=78.
בעמ.: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלערליי איבער-אַרבייטונגען פון גאַז אויף עלעקטריע, ווי אויך אַקסעדירם

סטענאָגראַפיע
פּוילישע און דייטשע לערנט
Henryk Berman
ul. PRZEJAZD 19, tel. 36-05
איינשרייבונגען טעגליך פון 3 ביז 5 אַזייגער נאָכמ. בעמערקונג: דעם 20-טען ד. ח. הויבּ איך אָן פון אַ פאַר-וואָקאַציע-קורס פון פּוילישער און דייטשער סטענאָגראַפיע

מצה כשרה ת' השגחת הרבינאַט דפּה לאָדז
שעהנע, דינע און פרישע **מצות** די הויפטזאַך נישט טייער
וועט איהר בעקומען נאָר אין מיין אייגענע בעקעריי, וועלכע איז פּערזעהען מיט די מאָדערנסטע און היגיענישע איינריכטונגען וועלכע הויבט אָן באַקען זונטאָג ד 14/4 פון בעסטען סאָרט קאַלישער מעהל.
ר. קינרוס, זאַוואַדזקאַ 17, טעל. 3702

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט- און וענערישע קראַנקהייטען. רענטגען און דיכטהייל אינסט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוועד.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. איינענע פראַצאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אפּאַראַטען, ווי: הקלאַדקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסט-ליכע פיס, גאָרסעטען א. ז. וו.
עמפּפאַנגט פון 5—7 אין אָוועגד.

א האַלבע הויז
אָדער אַ פּערטעל עווענטועל מיט דער וואוינונג, צוליב פאַמיליען אַנגעלעגענהייטען פּריי-וווירדיג צו פערקויפען. צו ערפאַהרען: לוויזאַ גאַס 3 (28 קאָניאָווערשיסער פּולק) ביים ווירט.

LEKARZ DENTYSTA **צאָהן-ארצט**
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-06
[illegible]
נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 7 אָוונט.

טליתים=פאַבריק
אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאָלאָמעיער, ווי אויך טליתים קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל, ביי
א. ח. ציטרינאָווסקי, קאַמיענגאַ 1,
אין 2. סויער, פּאַרטער. קומט איבערצייגט אייך!
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צום וואַשען.

ניער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

14 זונטאג	**אפריל**
ד	זון-אויפגאנג 4.49
ניסן תרפ"ט	זון-אונטערגאנג 6.36

רעגיסטראציע פון „פרעמדע"

מארגען רעגיסטרירען זיך אויף קילינסקי גאס 152 די פרעמדע, ביי וועלכע די פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט דעם אות D.

ביים רעגיסטרירען דארף מען האבען ביי זיך די פריזעגליכע דאקומענטען, א צייגניש פון אידענטישקייט און צוויי פאטאגראפיעס.

ביליגער געווארן איניגע טעלעפאן-טאריפען

אין נעכטיגען „דז. אוסטאוו" איז פארעפענטליכט געווארען א פעראָרדנונג פון פאסט-מיניסטער וועגען ביליגער מאכען איניגע טעלעפאן-טאריפען. למשל: איבערן קאנטיגענט דורך אזוי גערופענע „עפענטליכע טעלעפאנען" וועט פון איצט אן קאסטען 15 גר. אנשטאט 20. דאס אריינפיהרען א נייעם טעלעפאן — 150 זל. דאס איבערשרייבען דעם טעלעפאן אויף א צווייטענס נאמען 25 זל.

פאר אוואנטורעס אין א שולע
בעשטראפט די עלטערן פון א שילער

א טענסאציאנעלען פסק-דין האט ארויסגעגעבען דאס קרייז-געריכט געגען דעם פארפאלק אסתר-רחל און דוד קופערמאן (פראנציסקאנער 28) פאר בעליידיגען א לעהרער פון א פאלקס-שולע.

דער לעהרער פון דער פאלקס-שולע נומער 130 (פאמארסקא 54) ה' ווייס האט מיט א בריף ארויסגערופען די עלטערן פון דעם שילער מאניעק קופערמאן, וועלכער האט זיך מיט עפעס פערשולדיגט אין שולע.

און שולע אריין זענען געקומען די מאמע און טאטע קופערמאן און דערוויסענדיג זיך וועגען וואס עס האנדעלט זיך, האבען זיי אנגעהויבען שרייען און בעליידיגען דעם לעהרער. דער סקאנדאל אין שולע האט געדויערט א לענגערע צייט, אזוי, אז דאס האט געשטערט דעם לעהרער צופיהרען די לעקציעס ווייטער.

דער גאנצער ענין איז די טעג בעהאנדעלט געווארען אין געריכט און דאס געריכט האט פערמשפט דעם פאטער דוד קופערמאנען אויף 2 וואכען טורמע און די מיטער קופערמאן אויף א חודש און אלס קויציע פאר קופערמאנען 3000 זל. און פאר דער פרוי קופערמאן 2000. אזוי, ווי זיי האבען נישט געקענט באלד איינצאהלען די קויציע האט מען זיי ביידע ארייננעזעצט אין ארעסט.

מכוח א שעהנעם ווארט-זאל
פון די צופאהר-טראמוואיען אויפ'ן באלוטער פלאץ

צוליב דעם וואס דער ווארט-זאל פון די צופאהר-טראמוואיען אויפ'ן באלוטער פלאץ איז א זעהר נישט-עסטעטישער און ענטשפרעכט נישט די בעדערפניש פון די פאסאזשירען, האט דער מאגיסטראט זיך געווענדעט צו דער דירעקציע פון די צופאהר-טראמוואיען מיט א'ן אנפראגע, ווען די דירעקציע וועט צוטרעטען צו בויען א נייעם ווארט-זאל.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז די דירעקציע האט זיך געזאלט אויספערטיגען א'ן עסטעטישען ווארט-זאל שוין אין פערגאנגענעם יאהר.

קאנטראלעס,
צי ראט מען אויס מייז און שטשורעס

צוליב דעם, וואס נאך נישט אלע הויזבעזיצער האבען אויסגעקויפט די פאסטילען אויסצוראטען די מייז, וועלען די סאניטארע אפטיילען די סם-פאסטילען נאך פערקויפען ביז'ן 14 אפריל.

פון היינט אן וועלען קאמיסיעס פון דער געזונדהייטס-אפטיילונג אנהויבען קאנטראלעס, כדי פעסטצושטעלען, צו די פעראָרדנונג פון מאגיסטראט און שטעטישער סטאראסטווע וועגען אויסראטען די שטשורעס איז אויסגעפיהרט געווארען.

וועלכע יאהרגענג וועלען שטעהן צום פאבאר צוזאמען מיטן יאהרגאנג 1908?

אין א צירקוליאר צו די וואיעוואדעס האט דאס אינערן-מיניסטעריום צו וויסען געגעבען, אז דאס קריגס-מיניסטעריום האט פעראָרדענט דעם פאבאר פון אלע מענער, וואס זענען געבוירען אין יאהר 1908.

אין לויפענדען יאהר וועלען צום פאבאר גערופען ווערען, צווישען אנדערע, פאלגענדע קאטעגאריעס פון מיליטער-פליכטיגע:

1) די, וואס אונטערליגען דער אלגעמיינער מיליטער פליכט אלס געבוירענע אין 1908.

2) אלע, וואס האבען בעת דעם פאראיאהריגען פאבאר בעקומען די קאטעגאריע „ב".

3) אלע פערזאנען אין פאבאר-עלטער, וואס אונטערליגען דער מיליטער-פליכט און האבען צו יב וועלכע עס איז סיבות ביז איצט צום פאבאר זיך נישט צוגעשטעלט.

די פאבאר-פליכטיגע, וואס דינען דאס רעכט פון דער פערקירצטער מיליטער-דינסט, ד. ה. אבסאלווענטען פון מיטעל-שולען, דארפען דער פאבאר-קאמיסיע צושטעלען די ענטשפרעכענדע דאקומענטען.

די פאבאר-פליכטיגע, וואס פרעטענדירען אויף פערלייכטערונגען אויפן יסוד פון ארט, 55 פון געזעץ וועגען מיליטער-דינסט, דארפען דאס דאזיגע רעכט זייערע בעווייזען אין דער פאבאר-קאמיסיע, ווייל זיי זענען נישט בעפרייט פון פערזענליך צושטעלען זיך אין דער קאמיסיע.

וועגען דער לאדזער האנדעלס-קאמער
ערקלערונג פון וויצע פרעזעס ד"ר יוזעף זאקס

פון דער לאדזער האנדעלס- און אינדוסטריע-קאמער בעקומען מיר פאלגענדען בריף:

זעהר חשוב'ע רעדאקציע!

איך בעט זעהר צו פערעפענטליכען פאלגענדע אויפקלערונג, וואס מאכט קלאר די אמת'ע לאגע אין דער לאדזער האנדעלס-קאמער.

נאכדעם ווי עס האט זיך קאמפלעטירט דער פרעזידיום פון דער קאמער האב איך געהאט בדעה תיכף צונויפצורופען א פלענאר-זיצונג. אינצווישען איז אבער צונויפגערופען געווארען דורכ'ן דיר. מ. בארטשינסקי א פערזאמלונג פון די ראטמענער פון דער האנדעלס-קוריע, אויף וועלכער עס איז אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע, וואס עס האט געפיהרט מינ. טאלאטשקא צו ברענגען צו א פערשטענדיגונג אהומגערעדט געווארען די מעגליכקייט פון א קאמפראמיס און ס'איז צו דעם צוועק געשאפען געווארען א ספעציעלע קאמיסיע.

צוליב דער דאזיגער מעגליכקייט פון א קאמפראמיס האב איך אויף דער בפירוש'ער בקשה פון מינ. טאלאטשקא אפגעלעגט די פלענאר-זיצונג, ווייל איך האב געהאלטען פאר נויטיג צו טון אלץ וואס איז מעגליך, כדי צו ליקווידירען דעם סכסוך אין דער קאמער.

טאקע צוליב דער דאזיגער אקציע, וואס איז געפיהרט געווארען צו ברענגען צו א קאמפראמיס, האב איך געהאלטען, אז צונויפרופען א זיצונג פון דער האנדעלס-סעקציע וואלט געווען, צוליב די פערשארפטע בעציהונגען אין דער קאמער, א גרויסער אומטאקט און אומלאיאליטעט פון מיין זייט אין בעציהונג צו די ראטמענער פון דער אינדוסטריע-סעקציע.

צוליב דעם איז אומפערשטענדליך דער פארוואורף אויפ'ן אדרעס פון איצטיגען פרעזידיום פון דער קאמער, אז זי טוט כלומרשט נישט קיין שום שריט, כדי צו ליקווידירען דעם קריזיס.

וואס שייך דער בעמערקונג, אז די קאמער האט נאך ביז איצט נישט אנגעהויבען איהר טעטיגקייט, דארף אונטערגעשטראכען ווערען, אז די קאמער האט איהר ארבייט אנגעהויבען און זי ווערט געפיהרט שטרענג לויט די דירעקטיווען און אנווייזונגען פון דער קאמער. עס ארבייטען די קאמיסיעס: ווירטשאפטליכע קאמיסיע, וואס האט געשאפען א לאקאל פאר דער קאמער, א בודזשעט קאמיסיע, וואס בעטראכט דעם דורכ'ן פרעזידיום פארגעלייגטען בודזשעט פרעלימינאר אויף 1929, א רעגולאמין-קאמיסיע, וואס ארבייט אויס דעם סטאטוט פון דער קאמער און דעם רעגולאמין פון די זיצונגען.

א חוץ דעם, האט די קאמער געטון נאך א פאזיטיווע ארבייט, וואס האט פאר לאדז א גרויסע בעדייטונג און וועגען, וואס לאדז בעמיהט זיך שוין זייט 2 יאהר. נעמליך וועגען א רעפרעזענטאנץ אין דער צענטראלער אימפארט-קאמיסיע, וואס איז דורכ'ן האנדעלס-מיניסטער אנערקענט געווארען. דער לאדזער האנדעלס-קאמער און אויף אזא אופן וועט דער קאנטיגענט צוטיילט אויפ'ן ארט אין לאדז. דאס ביוראָ פון דער קאמער איז שוין טיילווייז טעטיג און וועט ענדע חודש שוין אינגאנצען טעטיג זיין.

מיט כבוד

ד"ר יוזעף זאקס.

וויצע-פרעזעס פון דער האנדעלס-קאמער אין לאדז.

Dr. DONCHIN

מאניושקי 1, טעלעפאן 97-9

ספעציאל-ארצט פאר אוינגעקראנקהייטען

נעמט אן טעגליך פון 10—1 מיטאג און 4—7 נ.מ.

זונטאג פון 10 ביז 1 ביישאג.

„יודיש טעאטער" אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ.

אנשעל שאר'ס אמעריקאנער יודיש טעאטער.

קומט בעגריסען אונזער גרויסן גאסט די בעריהמטע אמעריק. קינסטלערין **דארא ווייסמאן**

היינט, זונטאג, דעם 14-טען, 9 אווענד—דארא ווייסמאן אין איהר שלאגער

„ווייב און געליבטע"

צום שלוס א קאנצערט מיט אנטייל פון די ארטיסטן באריסאווא, קארעני, באלבירסקי, מאכאראווסקי און ראקאוו.

די הכנסה געהט לטובת דער נאכט-פאנאטאוויע ביים „לינת הצדק".

מארגען, מאנטאג, דעם 15-טען, 9 א זייגער אין אווענד צו פאפולערע פרייזען דארא ווייסמאן אין איהר סוקסעס ראל אין

די שלאנג אין גן-עדן אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ.

ס'נעמט אנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאן, באריסאווא, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קארעני, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.

אדמינ.: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטער: ל. זעלמאן. בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע.

אנאנס! פרייטאג, ד. 19. אפריל — געהט **דארא ווייסמאנס לעצטע פרעמיערע** פאר איהר אפרייזע קיין אמעריקא **דליך יודיש מיידעל** גרעסטע אמעריק. אפער. מיט 28 נומ' געזאנג

LUNA-PARK

נארוטאוויטשא ביי דער טראמוואיאווא

איז טעטיג א גאנצען טאג.

בעשטראהלטער

הייל-וויין

Tokaj Medicinal

VITAMIN

pat. 76-25

קרעפטיגט דעם ארגאניזם, וויטיג פאר רעקאנוואלעסצענטען און איז דעריבער נויטווענדיג אין יעדען איינציגען הויז.

צו בעקומען: אין אלע אפטייקען, סקלאד אפטעקארסקע, ווין-האנדלונגען, קאלאניאל- און דעליקאטעסען-געשעפטען.

1. מאי-פייערונג

(—) ווי מיר דערוויסען זיך וועלען אויך היי-יאהר נישט פערווערט ווערען די גאסען-צוגען אין טאג פון 1. מאי.

די זיכערהייטס-מאכט האט בעשלאסען צו ערלויבען די גאסען-דעמאנסטראציעס, בתנאי, אז די אנפיהרער פון די דעמאנסטראציעס וועלען נעהמען אויף זיך די פעראנטווארטליכקייט פאר דער רוה און ארדנונג.

3. מאי-פייערונג

(—) אויף דער איניציאטיוו פון פרעזעס פון שטאט-ראט אינוש. האלצגרעבער וועט מאנטאג אין זאל פון שטאט-ראט פארקומען די ארגאניזאציע-גרינדונג פון קאמיטעט צו פייערען דעם יום-טוב פון 3. מאי, אויף דער זיצונג וועט אויסגעארבייט ווערען דער פראגראם פון די פייערליכקייטען.

פערד-איבערזיכט

(מ) מאנטאג דעם 15. ד. ח. הויבט זיך א דער איבערזיכט פון אלע פערד, וועלכע געפינען זיך אין דער שטאט לאדז. פון די פערד וועלען גענומען ווערען פרובען צו מאכען בלוט-אנאליז, כדי פעסטצושטעלען צי די פערד זענען נישט קראנק אויף דער סאפ-קראנקהייט.

צו דעם איבערזיכט וועלכער וועט פארקומען אויפ'ן האלער-פלאץ דארפען די פערד-בעזיצער מיטנעהמען די אפשטאמונגס-ביכלעך פון די פערד.

מאנטאג דעם 15 דארף מען צושטעלען די פערד, וועלכע געפינען זיך אויפ'ן געביט פון 1 פאליציי-קאמיסאריאט און וועמענס פאמיליען-נעמען פון די בעזיצער הויבען זיך אן מיט די אותיות A, B C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, Ł.

פון ארבייטס-געריכט

(—) די פירמע ווייס און פאזנאנסקי האט אפגעשאפט א'נ'ארבייטער נאכדעם ווי ער האט אפגעארבייט 8 טאג און איהם נישט געקינדיגט אויף צוויי וואכען.

דאס געריכט האט דעם ארבייטער צוגעמשפט צוויי וואכען קינדיגונג און געריכטס-קאסטען.

(—) א'נ'ארבייטער פון דער פירמע מ. עפשטיין (קילינסקי 230) האט אנגעקלאגט די פירמע מען זאל איהם בעצאהלען פאר איבער-שטונדען, וועלכע ער האט געארבייט פונ'ם יאהר 1926 ביז 1928. דאס געריכט האט צוגעמשפט דעם ארבייטער פאר דעם לעצטען האלבען יאהר איבער-שטונדען.

(—) פאר עובר זיין דעם געזעץ וועגען 8-שעה-דיגען ארבייטס-טאג זענען בעשטראפט געווארען פאלגענדע פירמעס: א. גאלדבערג (פיעטרקאווער 104) 100 זל., ז. זאראמב (סענאטארסקא 27) 50 זל. „זשענטעלמען" (אלעקסאנדראווסקא 156) 1000 זל. אטטא הויסלער (שיעדלעצקא 1) 200 זל., יאן שטראוס (וואגנער 2) 50 זל. יוזעף באבא (וואולטשאנסקא 239) 200 זל.

אונטערשטיצונג

(מ) לויט די אויסרעכנונגען פון דער אונטערשטיצונגס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט האט די צאהל פערזאנען, וועלכע האבען גענומען דרינגענדע אונטערשטיצונגען פון 4 ביז 10 מערץ בעטראפען 5914 פערזאן. אונטערשטיצונגען זענען אויסגעצאלט געווארן אויף א סומע פון 76,327 זל.

א טויט-קינד אויפ'ן מיסט-קאסטען

(—) בעת'ן רייניגען דעם מיסטקאסטען אויף ציגעל-גאס 43 האבען זיך די ארבייטער אנגעשטויסען אויף א טויט-קערפערל פון א ניי-געבוירען קינד, וועגען דעם איז מיטגעטיילט געווארען דער פאליציי, וועלכע האט אונטערגענומען א'נ'אויספארשונג צו געפינען די פערברעכערישע מוטער.

10 יאהר לאדזער שטאט-ראט
פראגראם פון דער פייערונג

(—) עהרענכטען איז אונטערן פארזיץ פון פרעזעס פון שטאט-ראט האלצגרעבער פארגעקומען א זיצונג פון קאמיטעט צו פייערן דעם 10-יעהריגען יובילעאום פון לאדזער שטאט-ראט.

לויט דעם אויסגעארבייטען פראגראם וועלען די יובילעאום-פייערליכקייטען פארקומען דעם 23-טען אפריל. דער פראגראם פון די פייערליכקייטען איז פאלגענדער:

12 א זייגער בייטאג וועט געלעגט ווערען א קראנץ אויף דער מצבה פון אומבעקאנטען זעלנער און אויף דעם ברודער-קבר פון די פרייהייטס-קעמפער.

האלב 7 אין אווענד וועט פארקומען א פייערליכע זיצונג פון שטאט-ראט מיט פאלגענדע טאג-ארדנונג: ערעפענונגס-רעדע פון פרעזעס פון שטאט ראט און בעגריסונגס-רעדעס.

בעעהרען דאס אנדענקען פון די פערשטארבענע מיטגלידער פון שטאט-ראט.

אויסדריקען אנערקענונג די מיטגלידער פון שטאט-ראט, וועלכע געפינען זיך דארט הארך די גאנצע 10 יאהר פון איהר עקזיסטענץ און דאס איבערגעבען זיי די עהרען-דיפלאמען.

צו דער פייערליכער זיצונג זענען פערבעטען געווארען אלע ראטמענער פון די דריי קאדענצען, פארשטעהער פון דער מלוכה און מיליטער-מאכט, שול-קוראטאריום און גייסטליכקייט פון אלע רעליגיעס.

ווידער רויב-אנפאלען

(2) נעכטען ארום האלב 7 אין אווענד זענען אויפ'ן שאסע צווישען לוטאמירסק און אלעקסאנדער עטליכע באנדיטען בעפאלען דעם 56-יעהריגען פויער מיכאל סטאנטשיק, וועלכער איז צוריקגעפאהרען פון יאהר-מארק. די באנדיטען האבען סטאנטשיק'ן געבונדען, אריינגעווארפען אין די קושאקעס און ביי איהם צוגערויבט עטליכע צעהנדליג זלאטים, וועלכע ער האט ביי זיך געהאט.

דעם געבונדענעם סטאנטשיק האבען עטליכע רייזענדע ערשט געפונען 11 א זייגער ביינאכט.

ארום 12 ביינאכט האבען וואהרשיינליך דיזעלבע באנדיטען זיך אריינגעריסען אין דער וואוינונג פונ'ם פויער מיכאל מארשאלעק אין דארף וואלא-גושימקאווא, און אריינווארפענדיג מארשאלעק'ן און זיין גאנצע פאמיליע אין קעלער, האבען די באנדיטען צוגערויבט דאס געלד און ציהרונג, וואס האט זיך געפונען אין דער וואוינונג פון מארשאלעק'ן.

ערשט אויף צומארגענס האט זיך די פאמיליע בעוויזען ארויסצובעקומען פון קעלער און מעלדען וועגען דעם רויב-אנפאל דער פאליציי.

דער פאליציי-קאמענדאנט פון לאדזער פאוויאט האט גלייך ארגאניזירט אנאבלאווע אויף די באנדיטען, איינעם פון זיי א געוויסען אדאם גראכאווסקי איז געלונגען צו ארעסטירען.

אנדענק פון לאדזער געפאלענע העלדען

די איניציאטיווע פון פעראיין פון רעזערוו-אפיצירען, קרייז לאדז, צו בעעהרען די לאדזער העלדען, וועלכע זענען געפאלען אויפ'ן שלאכט-פעלד, מיט איינמויערן אין די הויגע הייליגע ערטער אנדענק-טאוולען, האט אנגעטראפען אויף דעם ווארימסטען אפרוף פון דער לאדזער בעפעלקערונג.

דער קינסטלער-שניצלער ה' לובעלסקי האט פראיעקטירט מארמאר-טאבעלען מיט בראנז געפאסט.

אויף דעם ציל האבען שוין צוגעשיקט נדבות פאלגענדע פירמעס: באנק פון לאדזער אינדוסטריעלער 100 זל.; ווארשאווער דיסקאנטע באנק 50 זל.; די לאדזער עלעקטראווניע — 800 זל.; פירמע שייבלער און גראהמאן — 200 זל.; קינדערמאן — 100; פירמע קארפאטי 10; די יודישע גמינע — 1000 זל.

ווייטערע נדבות אויף דעם צוועק נעהמט אן דער באנק נאספאדארסטווא קראיאוועגא, אפטיילונג לאדז, אויף טשעק-קאנטא.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער יודישער סעקציע ביי'ם זשורנאליסטען-סינדיקאט אין לאדז

(—) אין לאקאל פון סוחרים-פעראיין איז אונטערן פארזיץ פון רעד. י. אונגער פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער יודישער סעקציע ביים זשורנאליסטען-סינדיקאט.

דער פארזיצענדער פון דער סעקציע און רעד-לעגאט אין אלגעמיינעם סינדיקאט רעד. לאזאר פוקס האט אפגעגעבען א בעריכט פון דער טעטיגקייט פון דער יודישער סעקציע און פון אלגעמיינעם סינדיקאט.

וועגען בעריכט האט זיך אנטוויקעלט א לענגערע דיסקוסיע, נאך וועלכער ס'איז אויסגעדריקט געווארען צוטרוי דער אפטרעטענדער פערוואלטונג.

אויף דער פערזאמלונג איז אויך אדורכגעפיהרט געווארען א פרינציפיעלע דיסקוסיע וועגען דער בעציהונג פון דער יודישער סעקציע צום אלגעמיינעם סינדיקאט. די פראגע איז נישט רעצידירט געווארען און דער המשך פון דער דיסקוסיע וועט פארקומען אויף א ספעציעלער פערזאמלונג.

די וואהלען האבען געגעבען פאלגענדע רעזולטאטען: אין דער פערוואלטונג: רעד. י. אונגער, רעד. לאזאר פוקס, רעד. י. קאהאן, י. שולמאן, און א. נייגאלדבערג. קאנדידאטען: ה. קרוי און י. טורקא. אין דער רעוויזיר-קאמיסיע: י. אבערזשאנעק און י. ראזענבערג.

פערזאמלונג פון „הכנסת כלה"

אין איינעם לאקאל (וואלבארסקא 20) איז פארגעקומען די אלגעמיינע יעהרליכע פערזאמלונג פון דער געזעלשאפט „הכנסת כלה", „גמילות חסדים".

די פערזאמלונג עפענט די פרוי נאטאנזאן און גיט איבער דעם פארזיץ דעם ה' לייבעל ראזענבערג.

פון טעטיגקייטס-בעריכט פאר'ן יאהר 1928 איז צו זעהן, אז די געזעלשאפט האט אויסגעצאהלט אנ'ערך 30 טויזענד זלאטים פערשידענע אונטערשטיצונגען.

אין דער דיסקוסיע איבערן בעריכט נעהמען אנטייל די ה"ה: זילבערשטיין, שמואל אהרן לייבערג און פרוי שלארקאווסקא. עס ווערט צום סוף אויסגעדריקט אנערקענונג דער אפטרעטענדער פערוואלטונג און עס ווערט בעשלאסען, אז די טיכטיגסטע מיטגלידער פון פעראיין זאלען איינגעשריבען ווערען אין דעם גאלדענעם בוך.

אין דער נייער פערוואלטונג זענען אריין: פרוי גיטעל נאטאנזאן, פרוי סימע ראזענמאן, פרוי נעלא ליפמאן, פרוי ח. לענטשיצקא, טשארנע בערקמאן, חוה זילבערמאן, ביילה גיטעל זלאטקאווסקא, חנה קוביץ, רייזעל צינדער, ח. שטאל, פיינע לאנדאו, רבקה טייך, פעסע שאלדאיעווסקא, עטעל ראזענוואלד, ה' מאטעל ראמב, ה' ראדאוויץ און ה' לעווינשטיין.

די גאסען פון די עקען שטאט וועלען זיין בעלויכטען

(—) עהרענכטען איז אונטערגעשריבען געווארען א צוגאב-אפמאך צווישען מאגיסטראט און דער לאדזער עלעקטריציטעט-געזעלשאפט וועגען בעלייכטען די גאסען פון דער עק שטאט.

פון מאגיסטראט האבען דעם אפמאך אונטערגעשריבען פרעזידענט זשעמיענצקי און וויצע-פרעזידענט ראפאלסקי, מצד דער עלעקטראווניע דיר. אולמאן און אינזש. גאטקאווסקי.

באנקראטען

(וו) דאס האנדעלס-געריכט האט נעכטען ערקלערט פאר באנקראט דער מאנופאקטור-פירמע כ. שלעזינגער, זשעראמסקי 27. די וועקסעל-אבליגא פון דער פירמע דערגרייכט די סומע פון 500 טויזענד זלאטים.

* * *

אויף דערזעלבער זיצונג פון האנדעלס-געריכט איז ערקלערט געווארען פאר באנקראט די פירמע משה אהרן פליישער.

רעגולירונג פון דער גאסען-בעוועגונג אין לאדז

צווישען מאגיסטראט און דער שטעטישער סטאראסטווע ווערען איצט געפיהרט אונטערהאנדלונגען וועגען דעם, אז דער מאגיסטראט זאל איבערנעהמען די רעגולירונג און זיכערקייט פון פערקעהר אין אונזער שטאט.

ווי מיר דערוויסען זיך וועט דער מאגיסטראט שוין אין די נאהענסטע טעג איבערנעהמען די רעגולירונג פונ'ם פערקעהר

מילך-צענטראלע

(—) דער מילכווארג-ראט האט בעשלאסען צו שאפען אין לאדז א מילך-צענטראלע, וועלכע זאל פערוואנדלט ווערען אין אנ'אקציען-געזעלשאפט, צו דער געזעלשאפט זאלען געהערען די לאדזער זעלבסטפערוואלטונג, קאאפעראטיווען און דער פערבאנד פון פראדוצענטען.

אויף דער עהרענכטיגער זיצונג פון מאגיסטראט איז בעשלאסען געווארען צוצוטרעטען צו דער דאזיגער מילך-צענטראלע.

„אררט" זאבאדניא 43

יודישער קאמער-טעאטער
לייטונג: מ. בראדערזאן און ד. בייגעלמאן.

היינט, זונטאג — 2 פארשטעלונגען:

אנהויב 7.45 (פאפולערע פרייזען) און 10 א זייגער אווענד

פונ'ם גרויסען רעפרעזענטאנץ-פראגראם א. ג.

„בדיקת-חמץ"

אין פראגראם:

1) דער גזלן, 2) א מויד א צימעס, 3) זייגערל, 4) וואסער טרעגער, 5) שושנת-יעקב, 6) גנבים, 7) מאנאלאג, 8) מלוה מלכה, 9) אלט-שטאדט.

איינצעלהייטען אין די פראגראמען.

בילעטען צו בעקומען טעגליך פון 6 אווענד, שבת — פון 2—5 און פון 7 אין אווענד.

היט אייערע קינדער!

צו איינעם פון די טאמאשאווער דאקטוירים איז געקומען צו גאסט זיינע א פערהייראטע טאכטער מיט א 4-יעהריג קינד.

דאס קינד האט זיך אריינגעכאפט אין זייערנס דאקטוירישען קאבינעט. ווען דארט איז קיינער נישט געווען און אנגעהויבען פראבירען פון די סלאיאיקלעך פאסטע, וועלכע האבען זיך דארט געפינען. דאס איז געווען א שטארקער סם, אז מען האט דאס קינד נישט געקענט מעהר אפראטעווען.

מיסברויכען מיט עלעקטריע

די פערוואלטונג פון דער עלעקטראווניע איז אונז מודיע: די אנגעשטעלטע אין דער עלעקטראווניע האבען בעת א קאנטראלע פעסטגעשטעלט, אז אין דער וואוינונג פון נח רייבענבאך (קאנסטאנטינער 42) מאכט מען עפעס פערשידענע מאניפולאציעס מיט'ן ליטשניק.

די עלעקטראווניע האט צוגעצויגען רייבענבאכ'ן צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט.

דאס געריכט האט פער'משפט רייבענבאכ'ן אויף 3 חדשים טורמע. צוליב דעם, וואס רייבענבאך איז ביז איצט נאך קיינמאל נישט געווען בעשטראפט — האט דאס געריכט אפגעלעגט דאס אויספיהרען פונ'ם משפט אויף א געוויסער צייט.

* * *

פאר דעם זעלבען חטא איז פער'משפט געווארען א געוויסער פאול מאלקע (גלובנא 42) אויף 3 חדשים טורמע, אפלעגען דאס אויספיהרען פון דעם משפט אויף א געוויסער צייט.

עס פאלט פון די ווענד

אויף פאלודניאווע 9 האט זיך אפגעריסען א שטיק טינק און ביים אראפפאלען פערוואונדעט די אדורכגעהענדע חנה פיגנאווסקא (פאלודניאווע 56). די פאגאטאוויע האט זי אפגעפיהרט אין שפיטאל אנא מאריא.

אויטאבוס-קאטאסטראפע

אויף דעם שאסע ליסקאוו — דעבסקא אונטער קאליש איז פארגעקומען אנ'אויטאבוס-קאטאסטראפע בעת וועלכער עס זענען שווער-פערוואונדעט געווארען 4 פאסאזשירען.

פלייש-פוהרען מוזען זיין ריין!

(מ) אין דער געזונדהייטס-אפטיילונג פון מאגיסטראט איז פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען סאניטארען צושטאנד פון די פוהרען איבערצופיהרען פלייש.

ס'איז בעשלאסען געווארען, אז אלע פוהרען מוזען זיין הערמעטיש געשלאסען און דאס איבערפיהרען פלייש אין אפענע פיהרען ווערט פערבאטען.

דער דאזיגער בעשלוס מוז אומבעדינגט אדורכגעפירט ווערען ביז'ן 15 מאי.

גליק און אומגליק

אויף ראקיצינער גאס לעבען דער „ווידזעווער מאנופאקטור" איז פארגעקומען פאלגענדער פארפאל. די 12 יעהריגער העלענא ציעשיעלסקא האט געוואלט אריבערלויפען די גאס האט זיך אבער אינמיטען פערטשעפעט אין די שינעס און איז אומגעפאלען. אין דעם מאמענט איז אנגעלאפען דער טראמוואי נומער 10, נאך א מאמענט און דאס מיידעל וואלט געווען אונטער די רעדער. א דאנק דער בליץ-שנעלער אריענטאציע פון דעם מאטאר-פיהרער סטאניסלאוו מאטיסקא איז דאס אומגליק נישט געשעהען, ער האט אויפ'ן ארט אפגעשטעלט דעם טראמוואי, דער שטויס ביי דעם פלוצימדיגען אפשטעלען דעם טראמוואי איז אבער געווען אזוי העפטיג, אז עס האט דעם קינד אפגעווארפען אויף א געוויסען שטח פון וואס דאס קינד האט צובראכען א פיס.

ווייש אויף ראטעס!

איבערהעמדער, נאכטהעמדער

פון די בעסטע פאפעלינען, זעפירען און אנדערע שטאפען קען מען בעקומען אמביליגסטען נאר אין דער בעקאנטער וועשפראצאווניע פון י. וואראביעטשיק, 41 קילינסקי 41.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) ל. פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), ס. האמבורג (גלובנא 50), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטש 4), א. כארעמזא (פאמארסקא), א פאטאש (פלאץ-קאשטשעלני 10).

ענטלאפען מיט יענעמס ווייב

אין ראקיצי איז ארעסטירט געווארען דער בריף-טרעגער עדוארד ליסאקאווסקי, וועלכער האט געשאסען אויף דעם קצב פראנטשישעק פליסי.

ביי דער אויספארשונג האט זיך ארויסגעשטעלט, אז ל. איז ענטלאפען מיט פליסיס ווייב, וועלכע האט מיט זיך מיטגענומען אלע ווערטזאכען פון איהר מאן. ווען די ביידע מענער האבען זיך צו מארגענס צוזאמענגעטראפען איז ענטשטאנען די שיסעריי.

די אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאדזער „החלוץ"

אין לאקאל פון „התאחדות" איז פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער לאדזער „החלוץ" ארגאניזאציע, אין וועלכער ס'זענען לעצטענס אריינגעטרעטען לויט'ן אפמאך צווישען דעם מרכז „החלוץ" אין פוילען און די יוגענד-ארגאניזאציעס „השומר-הצעיר" און „גורדוניה" די עלטערע מיטגלידער פון די דערמאהנטע יוגענד-ארגאניזאציעס. אין דער פערזאמלונג האבען זיך בעטייליגט אנ'ערך 200 מיטגלידער פון „החלוץ", צווישען זיי דאס רוב מיטגלידער פון „השומר-הצעיר" און „גורדוניה". די פערזאמלונג איז בעגריסט געווארען דורך דעם פארשטעהער פון מרכז „החלוץ" אין פוילען, ה' בערדיטשעווסקי, ווי אויך דורך די פארשטעהער פון „השומר-הצעיר" (וויילאנד) און „גורדוניה" (ש. פאצאנאווסקי).

נאך אנ'אויספיהרליכער דיסקוסיע איבער די אויפגאבען פון „החלוץ" איז געוועהלט געווארען א ועד פון פאלגענדע פערזאנען: בארא, מ. בייגען, א. ווילדער, ח. ווילאנד, ז. וועקסלער, א. סקעבעלסקי, ש. רייכמאן.

פערזאמלונג פון פריזיער-מייסטער

אין צוזאמענהאנג מיט די וואהלען צו דער האנדווערקער-קאמער, ווי אויך אין שייכות מיט'ן צעכען-געזעץ, וואס זעהט פאר דאס שטערען צו בעשעפטיגען לערן-יונגלעך, ארדנען איין די פריזיער-מייסטער מאנטאג, דעם 15. ד. ח. אין לאקאל פון האנדווערקער-פערבאנד, פאלודניאווע 4 א גרויסע פערזאמלונג פון אלע יודישע פריזיער-מייסטער פון לאדז און פון דער פראווינץ. אלע פריזיער-מייסטער דארפען אין זייערע אייגענע אינטערעסען אנוועזענד זיין אויף דער פערזאמלונג.

ווידער געפאלען 15000 זל. אין דער קאלעקטור פון ס. יאטקא

אין דער יעצטיגער ציהונג פון דער 5-טער קלאס פון דער מלוכה לאטעריע זענען כמעט אלע גרעסערע געווינסען אין לאדז געפאלען אין דער קאלעקטור פון ס. יאטקא. ווי מיר ווערען לעצטענס געוואויר איז דארט ווידער געפאלען א געווינס פון 15000 זל. אויף נומער 140013. עס איז דעריבער קיין וואונדער נישט, וואס די לאזען פון דער 1-טער קלאס 19 מלוכה-לאטעריע זענען דארט שוין כמעט ווי אויספערקויפט.

דריי פלוצלינגע טויטען

(ס) אין דער פאבריק פון גוסטאוו שרעט׳. סקווערנאווע 9 איז ביי דער ארביים פלוצלינג געשטארבען דער ארבייטער ראבערט סטארנעל. דער דאקטאר פון פאגאטאוויע האט קאנסטאטירט, אז סטארנעל איז געשטארבען פון א הארץ-שלאג.

אויף קילינסקי 203 איז ביי דער ארביים פלוצלינג געשטארבען דער ארבייטער העגריק יעסקע.

אין שטאטישען נאכטלעגער-הויז איז פלוצלינג געשטארבען פון א הארץ שלאג א געוויסער פראנ-טשישעק אראמקעוויטש.

ארבאנא׳ס

צווייטער גרויסער קאנצערט

אויף דער בעמיהונג פון דעם ענערגישען דירעקטאר ה׳ אלפרעד שטרויך איז געלונגען איינצולאדען אויף נאך איין קאנצערט דעם פענא-מאלען זינגער די קרוין פון לא סקאלא אפערע דער אונפערגלייכליכער אמבערטא ארבאנא.

פון געריכט

נישט געלאזען פערוויילען און בלוטיג צושלאגען

(2) דאס קרייז-געריכט האט נעכטען בעהאנדעלט דעם פראצעס געגען די דארפסלייט באלע-סלאוו בארטשאק, יוזעף פראנטשאק און סטאני-סלאוו גאמוליאק. וועלכע זענען געווען בעשולדיגט, אז זיי האבען ביז צו האלב-טויט צושלאגען דעם 16-יעהריגען יוזעף נאוואק, ווייל ער האט געוואלט אהן ערלויבניש זיך ארייננבעקומען אויף א פערוויי-לונג, וואו מען האט איהם נישט פערבעטען.

דאס געריכט האט פער׳משפט בארטשאקען און גאמולסקי׳ן צו 4 חדשים טיורמע און פראנ-טשאק׳ן אויף 2 חדשים.

א געשלעג אין געריכטס-זאל

עהערנעכטען איז אין היגען געריכט פארגע-קומען א פראצעס, וועלכען ס׳האט פערפיה־ט דער אייגענטימער פון פערפומעריע - נעשעפט בוכווייק געגען עטליכע פערפומעריע-סקלאדען-בעזיצער.

דער פראצעס איז אפגעלעגט געווארען צ ל״ב פארמעלע טעמים.

איידער די צדדים זענען זיך פונאנדערגע-גאנגען איז אבער אויסגעבראכען א געשלעג אין געריכט-זאל. די ארויסגערופענע פאליציי האט צונויפגעשטעלט א פראטאקאל פאר שטערען די רוה אין געריכט געגען די פערפומעריע-סקלאד-בעזיצער פ. בוכנער (קאנסטאנטינער 22) און ל. דזיעווויענצקי (פיעטריקאווער 200).

אויטא-ארגיעס

אויף פיעטריקאווער נעבען 175 איז דער אויטא אונטערן נומער L.D. 81521 אנגעפאהרען אויף א טראמוואי. פיי דער טראמוואי, סיי דער אויטא איז אבגעסעל צושטערט געווארען. קיין מענ-שען האבען דערביי נישט געליטען דער שאפער האט זיך דערשראקען פאר די פאלגען פון דעם צוזאמענשטויס און איז ערגיץ נעלם געווארען.

פערזענליכעס

(—) אינזשער בן-ע״ר עליאש וואלקאוויסקי האט געענדיגט דעם מעדיצינישן פאקולטעט פון ווילנער אוניווערזיטעט מיט׳ן טיטול דאקטאר-מעדיצין.

יודישע מוזיק דורך ראדיא

ווי מען טיילט אונז מיט פון אנ׳אינפארמיר-טע קוועלע, וועט „פאלסקיע ראדיא״ אין ווארשא אויפגעבען אין דער צייט פון פסח ספעציעלע יו-דישע מוזיקאלישע נומערן. עס זענען דערצו איינ-געלאדען געווארען יודישע מוזיקער, סאליסטען א. א. אזוי, אז די יודישע אינהאבער פון ראדיא-אפאראטען וועלען אין די פסח-טעג קאנען הנאה האבען פון יודישע מוזיק דורך ראדיא.

בריף אין רעדאקציע

חשוב׳ע רעדאקציע!

מיר בעטען אייך צו געבען אונז פלאץ אין אייער פיל געלייענטער צייטונג פאר פאלגענדע פאר שורות:

אין כאינער שפיטאל געפינען מיר זיך 10 קראנקע יודען. פון זיי האבען 9 ווייבער מיט קינ-דער, וואס הונגערן א גאנץ יאהר. איצט נעהט דער יום-טוב פסח אין לאנד אריין, און מיר פייערן א פשר׳ן יום-טוב צוזאמען מיט אנדערע פאמיליעס ביי זיך אין דערהיים. מיר האבען זיך אין שייכות דערמיט געווענדעט צו דער קהלה וועגען געבען אונז די מעגליכקייט צו זיין בעוארגט מיט אונזערע פאמיליעס מיט כשר עסען אין פסח, אבער קיין תשובה האבען מיר דערווייל נישט בעקומען. בלויז ראבינער יחיאל יצחק בערמאן האט אונז צוגע-זאגט צו געבען מצות. מיט בלויז מצות קען מען דאך אבער נישט איבערקומען דעם פסח וועט עס אזוי ארום אויסקומען צו בלייבען אין שפיטאל און, חלילה עסען חמץ בפסח.

מיר ווענדען זיך דעריבער צו דער יודישער געזעלשאפט אונז צו העלפען, מיר זאלען קענען האל-טען יום-טוב ביי זיך אינדערהיים צוגלייך מיט אלע יודען. אין נאמען פון 10 קראנקע אין כאינער שפיטאל.

שלמה צוקערמאן, קרוטקא 4.
יצחק גרינפאס, לאגעווניצקא 4.

פון יודישען טעאטער

אויפטריט פון דארא ווייסמאן

די פרייטאגדיגע פארשטעלונג אין יודישען טעאטער מיט׳ן אנטייל פון דער אין לאדז שוין בעליבטער און טאלאנטפולער דארא ווייסמאן, וועלכע האט צוליב דער גריפע געמוזט איבעררייסען איהרע גאסטראלען, האט צוגעצויגען א גרויסע צאהל פערעהרער פון דער ארטיסטין. מען האט די איטיסטקע נאך יעדען אקט ארויסגערופען מיט הילכיגע אפלאדיסמענטען. א בעזונדערען ערפאלג האט זי געהאט אין דעם איבער-פראגראם „די שכורטע״.

היינט ווערט געשפילט „ווייב אין געליבטע״ מיט׳ן אנטייל פון דארא ווייסמאן.

די הכנסה געהט לטובת „לינת הצדק״

מיס יודעא, פרל. זאפיא אלדאק אין לאדז

פארשטעלונגען אין „ארטי״ — היינ-טיגער אווענד אין „מעטראפאל״

אויף די נעכטיגע פארשטעלונגען אין „ארטי״ איז אנוועזענד געווען די יודישע שעהנהייטס קעניגין, די „מיס יודעא״, פרל. זאפיא אלדאק פון ווארשא.

צו די פארשטעלונגען איז געקומען א גרויסער עולם, אזוי, אז אלע בילעטען זענען געווען אויספערקויפט. דער צאהלרייכער עולם האט דעם גאסט געמאכט שטורמישע אוואציעס.

די מיס יודעא האט אויסגעדריקט איהר צו-פרידענהייט פונ׳ם גלענצענדען „ארטי״ פראגראם.

היינט קומען פאר אין „ארטי״ 2 פארשטע-לונגען (7.45 אין 10 אווענד). ס׳ווערט געשפילט דער גלענצענדער רעפערטואר פראגראם א. ג. „בדיקת חמץ״.

לויט דער איניציאטיוו פון דער געז. „לינת הצדק״ וועט היינט אין רעסטאראן „מעטראפאל״ פארקומען אנ׳אינטימער אווענד ביי דער אנוועזענהייט פון דער מיס יודעא, פרל. אלדאק. איינגאנג: פריי פאר אלעמען.

פון די קינא׳ס

(—) די פרעקווענץ אין די קינעמאטאגראפען אין די זומער חדשים פאלט געוועהנליך.

צוליב דעם האט דער מאגיסטראט בעשלאסען פון 1. יוני ביז דעם 31 אויגוסט צו פערקלענע-רען דעם שטייער פון די בילעטען מיט 50 פראצ.

4 מאסטען - 6000 פלעצער.
CYRK Empire-Medrano HAGENBECK
דאמען וועקי פ״אק
היינט, זונטאג — 2 פארשטעלונגען:
אנהויב 4 נאכמ אין 8.15 אווענד.

ציהונג פון דער 18-טער מלוכה-לאטעריע

5-טער קלאס — 29-טער טאג

100.000 זל. נ. 10136.
15,000 זל. — 41420, 140013
10.000 זל. — 152935.
2.000 זל. — 112244.
1.000 זל. — 25701, 30367, 33607,
50554, 64111, 71800, 102502, 105654,
117346, 118141, 125040, 125715, 147506,
154044.
600 זל. — 13639, 33004, 40448,
42180, 45647, 48407, 54907, 72526, 73616
77567, 86103 86418 89608 99239 101331
131257, 151935, 158711, 168778.

30-סטער טאג

15,000 זל נ׳ 127087.
2 000 זל. 42223
1000 זל. — 18793, 24913, 29740
32180, 62366, 65645, 70398, 75595,
80354, 161008, 162682 172133.
600 זל. — 48600, 51467, 53987,
54941, 61741, 65746, 70745 71393, 74115
83988, 85139, 92717, 95415, 111853,
114373, 115312, 115835, 117141, 131515,
139263 143770

ווי געוועהנליך!!!

איז אויך אין 29 - טען ציהונגס - טאג געפאלען ביי אונז דאס געווינס

15.000 זל. אויף 140013

די גליקליכסטע קאלעקטור אין פוילען

ס. יאטקא, לאדז

I kantor miejski: Piotrkowska 22
II kantor miejski: Piotrkowska 66
III biuro miejskie: Pomorska 20 (dom własny)
IV oddział zamiejski: Pabjanice, Plac Dąbrowskiego 3

ביזהער זענען ביי אונז געפאלען אין דער 5-טער קלאס פאלגענדע געווינסען:

75 000 זל. אויף נ׳ 41519
50.000 „ „ „ 99127
15.000 „ „ „ 828
15.000 „ „ „ 140013
10.000 „ „ „ 140079

און נאך פיל אנדערע צו 10.000, 5.000, 3.000 א. א. וו.

5720

Dr. N. TRACHTENHERC

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

נארוטאוויטשא 11, טעל. 33-16

נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

די פסיכאלאגיע פונם אויטאמאביל

אינטערעסאנטע בעטראכטונגען פון אנ׳אויטא-ליבהאבער

איינער א גרויסער ליבהאבער פון אויטאמא-בילען, דער פראנצויז לאזיק, האט אויסגעפונען א נייעם טערמין „אויטאלאגיע״ און האט אנגעשרי-בען וועגען דעם א גאנצען בוך „דער אויטא און זיין הארץ״. אין דעם בוך בעהאנדעלט ער דעם אויטאמאביל נישט פון דער טעכנישער זייט, נאר פון דער פסיכאלאגישער זייט. „אויטאלאגיע״ הייסט אזוי ארום די פסיכאלאגיע פון דעם אויטאמאביל, אדער, בעסער געזאגט, די פערפינדונג פון דעם אויטאמאביל מיט דער פסיכאלאגיע פון זיין אינ-האבער. דער מחבר לאזיק בעהויפט קאטעגאריש אז יעדער מענש, וואס קויפט זיך אנ׳אויטאמאביל זוכט זיך ספעציעל אויס אזא וואגען וואס זאל זיך צופאסען צו זיין כאראקטער און צו זיין טעמפע ראמענט. מיר זעהען זעהר אפט, אז ביים אויסקלייבען פיט, קליידער אדער דירות, קאן מען זיך נישט שטענדיג לאזען בעשטימען פון דעם אייגענעם גע-שמאק, פון דער אייגענער גייסטיגער קאנסטרוקציע. וואס שייך הוט און קליידער טוט מען אן אלצדינג וואס ס׳איז נאר איצט אין דער מאדע, נישט גע-קוקט אויף דעם, אויב דאס פאסט זיך פאר דעם מענשען אדער נישט. און בנוגע דירות קאן מען בכלל וועגען קיין אויסוואהל נישט רעדען: מען נעהמט וואס מען בעקומט נאר. אבער דערפאר, ווען עס האנדעלט זיך וועגען קויפען אנ׳אויטאמאביל, קאן דער אויסקלייב שטענדיג פסיכאלאגיש מאטיווירט ווערען ווען, למשל, פאר א הויז שטעהען פינף אויר-טאס, קאן מען ביי א געוויסען מענשען-קענטעניש און פאנטאזיע, זיך אומגעפעהר אויסמאלען א בילד פון די פינף באלעבאטים פון די אויטאס.

עס זענען פערהאן אויסגעשפראכענע טיפען פון מענשען, וואס זענען בעשאפען געווארען נאר פאר אפענע אויטאמאבילען. און עס זענען פערהאן מענשען, וועלכע זענען מסוגל צו זיצען נאר אין ליפזינען. אט דאס איז די „אויטאלאגיע״ דאס איז בלי ספק א לאגישע לעהרע. פון יעדען אויטאמאביל רעדט ארויס זיין אינהאבער.

די ערקלערונג, פארוואס עס איז אזוי, ליגט אין א פאקט, וואס לאזיק בעווייזט מיט א סך משלים ער זאגט, אז דער טיפ פון דעם אויטאמאביל ווערט נישט בעשטימט דורכ׳ן פאבריקאנט, דורך דעם בויער און דורך דעם טעכניקער, נאר דורך דעם קויפער. דער עולם, וועלכער פאהרט אין אויטא-מאבילען און קויפט זיי, פאדערט א געוויסען טיפ, און ער צווינגט דעם פאבריקאנט ארויסצולאזען נייע מאדעלען. מיר האבען שוין פערגעסען, מיט וואס פאר א געוואלדיגער געשווינדקייט דער אויטא האט פון זיינע ערשטע טריט זיך אנטוויקעלט ביז צו זיין היינטיגער פארם. נאך פון יאהר 1912 איז דער אויטאמאביל געווען נאר א קנעכטישע נאכ-מאכונג פון דעם עקיפאזש. און ער האט זיך בשום אופן נישט געקאנט בעפרייען פון דער פארם און אין יאהר 1913 איז נאך נישט געווען קיין איינ-ציגער אויטא, וועלכען מען זאל קענען ברענגען אין בעוועגונג נישט אנדרייהענדיג די הענטעל, און ער האט דערביי געמאכט א טייוולאנישען טומעל. פון יענער העלדישער פערגאנגענהייט פון דעם אויר-טאמאביל, שטאמט אויך אנ׳אנעקדאט, וואס לאזיק דערציילט אין זיין בוך: „א ריכטער, וועלכער איז צו דער זעלביגער צייט אויך געווען א ליידענשאפטלי-כער אויטאמאביליסט, האט איינגעלאדען אויף אנ׳ אויטא-נסיעה דעם בירגערמייסטער פון דעם שטעט-טעל, וואו ער האט פערבראכט זומער. דער אויר-טאמאביליסט האט אנגעדרייט די הענטעל, האט אנ-געצונדען די לעמפלעך מיט א ציגדער, דער אויטא האט גענומען סאפען, קנאקען און ציטערן. „אום גאטעס ווילען״ — האט דער בירגערמייסטער גע-שריען, — „עס זאל נאר נישט פאסירען קיין אומגליק״. — „אויב איהר האט פחד — האט גע זאגט דער ריכטער, וועלכער איז געזעסען ביים שטייער, — „מאכט צו די אויגען, אזוי ווי איך טו דאס״.

וואס פאר אנ׳אומגעהויערע אנשטרענגונג און וואס פאר א קאלאסאלע געלד-סומע מען האט געמוזט אויסגעבען פיז עס האט זיך איינגעגעבען צו מאכען דעם אויטאמאביל פאר גערוישלאז. דער עולם אויטאמאביל-קויפער און אויטאמאביל-פאהרער האבען אבער געוואלט פאהרען אויף אויטאמא-בילען אהן גערויש. און זיי האבען אויסגעפיהרט זייער וואונש. די טעכניק האט געמוזט פאלגען און „יערען היינטיגען טריט פאראויס — שרייבט לאזיק — האט דער אויטאמאביל צו פערדאנקען דעם פובליקום״. דער עולם האט געוואלט האבען לייכ-טערע און ניכערע אויטאמאבילען, וועלכע זאלען נישט געקוקט אויפ׳ן פערקלענערטען געוויכט, דאך זיין ווידערשטאנדספעהיג, און עס זענען געשאפען געווארען אזעלכע אויטאמאבילען.

און כדי צו בעווייזען, אז די נייע אויטאמאבילען פון א גרויסער לייכטקייט, געשווינדקייט, זענען טאַ-קע ווידערשטאנדספעהיג אויף די לאנדישע וועגען, האבען די פאבריקאנטען צוגעטראכט די אויטאמא-ביל-נעיעגן. דער געיעג-ספארט האט געשאפען דעם געברויך-אויטאמאביל, און אלע טעכנישע דערגריי-כונגען וואס דער היינטיגער געברויך-אויטאמאביל פערמאגט זענען צוערשט אויסגעפרובט געווארען אויף געיעגען.

דער עולם בעשאפט דעם אויטאמאביל וועלכען ער וויל האבען. און דערפון איז פערשטענדליך, אז אין יעדער מדינה ווערט אויסגעארבייט נאר דער טיפ אויטאמאבילען, וועלכע זענען צוגעפאסט צו די וועגען פון דעם לאנד. צו די מאטעריאל-פראיזען, און נישט נאר דערצו, נאר אויך צו דער פסיכאלא-גיע פון דעם פאלק. א פראנצויזישער אויטאמאביל איז גאר אנדערש ווי אנ׳ענגלישער אויטאמאביל, ווי א דייטשער און אמעריקאנישער. די ענגלישע ווע-גען זענען אויסגעצייכענט, זיי זענען אבער געדרייט, די פראנצויזישע וועגען זענען גראד ווי שנירלעך, אבער זיי זענען נישט אזוי גוט געבויט ווי די ענג-לישע. דעריבער לייגט דער פראנצויזישער אויטא-מאביל - פאבריקאנט גרויס געוויכט אויף גוטע פעדערען, און דער ענגלישער אויטאמאביל פערמאגט קיין פעדערען נישט. דער ענגלישער אויטאמאביל איז איינגעארדענט אויפ׳ן בעסטען אופן. ווייל דער ענג-לענדער האט האלד קאמפארט און בעקוועמליכ-קייט. אבער דאס איז אלץ אינעווייניג. אויסוועניג איז דער וואגען און דער מאטאר נישט שעהן. דער דייטשער אויטאמאביל ווידער איז טיכטיג און סאליד, קראפטפול און מעכטיג, און ווי שוין דער דייטשער אינטעליגענט איז שטענדיג געווען א קאסמאפאליט, אזוי איז אויך דער דייטשער אויטאמאביל א קאסמא-פאליט. ער האט זיך געלערענט ביי אמעריקע און ביי פראנקרייך, ביי ענגלאנד און ביי איטאליען.

כמעט אלע אויטאמאבילען ווערען פאבריצירט אין סעריעס. צו טויזענדער און צו הונדערטער טויזענדער. אבער עס טרעפט זיך כמעט קיינמאל נישט, אז צוויי אויטאמאבילען פון דער זעלביגער סעריע און פון דערזעלביגער מארקע זאלען זיין פולל-שטענדיג גלייך איינער צום אנדערען. דאס שטאמט דערפון, — זאגט לאזיק — וואס יעדער אויטאמא-ביל איז א פערזענליכקייט, ער האט זיך זיין נשמה, און זיין הארץ. און דער פערגעניגען פון פאהרען אין אויטאמאביל בעשטעהט אין דעם, וואס אונזער נשמה גיסט זיך צונויף מיט דער נשמה פון אויר-טאמאביל. מיר פערמאגען א כוח. וואס געהערט אונז אויף א וואונדערליכען אופן און אין דעם ליגט די בעזונדערע הנאה פון דעם אויטאמאביל-פאהרען, דאס דערקלערט זיך נישט נאר מיט דער גיכקייט אליין, ווייל בעת מען פאהרט מיט א גיכקייט פון איבער הונדערט קילאמעטער, מאטערט דאס אויס און עס איז געפעהרליך. און מען האט דערפון קיין גרויס נחת נישט. אבער צו פאהרען מיט א גע-שווינדקייט פון זעכציג קילאמעטער און דערביי נישט געשטויסען און געשאקעלט צו ווערען — דאס איז איינע פון די גרעסטע הנאות, וואס דער מענשען-גייסט קאן זיך פערגינען. נאר כדי צו געניסען אט דעם פערגעניגען, דארף מען נישט זיצען אין דעם אויטאמאביל-טעמפ, נאר מען מוז האבען א נשמה, וואס איז מסוגל זיך אויפצונעהמען די שעהנקייט פון דער וועלט, און מיט אט דער נשמה פערוואר-ניגט זיך אויך די נשמה פון דער מאשין, וועלכע ווערט א געטרייע פריינדין פון דעם מענשען, וועל-כער פערשטעהט איהר.

ה. ל—ר.

CASINO

היינט און פֿאָלג. טעג! גרויסע פּרעמיערע!

מאָנומענטאַלע פֿאָלקס־עפּאָפּיי, וועלכע האָט זיך רעטעריטע געשיכטען און לויב פֿון דעם העלדישען פֿראַנקרייך. אָרלעאַן־מעדעל

אין דער הויפּטראָלע

דער נייער פֿראַנצויזישער פֿילם־שטערן

SIMONE Genevoîs

JOANNA D'ARC

דורך אַ רינג פֿון לאַנקעס פֿון דעם היימאַטס־דאָרף, דורך אַ גרויל פֿון בלוטיגע קאַמפֿען און אַנשטערבליכען רוהם, פֿערבונדען מיט'ן גלוי־בען פֿון נסים און ליבע פֿון פֿאַטערלאַנד, גייט איבער JOANNA D'ARC אין דער עפּאָפּיי, ווי אַ גרויס נישט־ערדישע דערשיינונג.

אָנהויב 4.30 נאָכמיטאָג. ארקעסטער אונטער דער לייטונג פֿון ה' ל. קאַנטאָר. אָנהויב 4.30 נאָכמיטאָג.

שבת און זונטאָג פֿון 12 ביז 3 אַ זייגער נאָכמיטאָג זענען די פּרייזען פֿון אַלע פּלעצער 50 גר. און 1 זל.

צו דער עפֿענטליכקייט!

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן קאָמוניקאַט־אַנאָנס אין פֿרייטאָג־נומער פֿון „נ. פ." וועגען אַ פֿאַרגעקומענעם צווישען מיר און מיין ברודער ז. קויפֿמאַן שידס־געריכט, לויט וועלכען איך זאָל כלומר'שט זיין פֿערפֿליכטעט פֿאַר די לויפֿענדע וועקסלען, האָב איך דעם כבוד צו ערקלערען, אַז ערשטענס האָב איך דעם דערמאָנטען אַנאָנס קאָמוניקאַט נישט פֿערעפֿענטליכט און האָב אויך נישט בעפֿולמעכטיגט ווען ס'איז אין מיין נאָמען אַזאַ קאָמוניקאַט צו פֿערעפֿענטליכען.

וואָס שייך דעם עצם ענין איז מאַקע אמת, אַז איך האָב דעם 25 אָקט. 1928 איבערגעריסען די שותּפֿות־בעציהונגען מיט מיין ברודער ז. קויפֿמאַן, אָבער נור דערפֿאַר, ווייל ער האָט געוואָלט דאָס געשעפֿט פֿיהרען אויף אַ זעהר ריזיקאַלען וועג, וואָס וואָלט געקאָנט דאָס געשעפֿט נישט בלויז איינגאַנצען אונטערברענגען, נאָר אונז נאָך פֿערטרייבען אויף יאָהרען־לאַנג אין קרימי־נאַל אריין. וואָס שייך דעם שידס־געריכט, צו וועלכען איך בין אונטער פֿער־שידענע דראָהונגען געצוואונגען געוואָרען צו געהן, איז געווען איינזייטיג צוזאַמענגעשטעלט אַזוי, אַז זייערע בעשלוסען האָבען נישט און קאָנען נישט האָבען קיין שום רעכטליכען און מאָראַלישען ווערט.

דער אויטאָר פֿון געפֿעלשטען אַנאָנס, וועלכער איז אויסען געווען אַריינצופֿיהרען די עפֿענטליכקייט אין אַ טעות, ווי אויך די געוואַלדמיטלען מיך צו שטעלען פֿאַר'ן שידס־געריכט ווערט צוגעצויגען צו שטראָפֿליכער פֿעראַנטוואָרטליכקייט.

ש. קויפֿמאַן
פּיעטריקאַווער 33.

עס ווערען געזוכט איינינע פֿעהיגע יונגעלייט

צו פֿערקויפֿען אַ גאַנגבאַרען אַרטיקעל ביי קאָנפֿעקציאָנערען, טאַנדייטערס א. ז. וו. געגען פּראָוויזיאָן אָדער אויף אייגענע רעכנונג.
אָפּפֿערטען אונטער „קנאַפּ" אין אַדמיני. בעפֿאָרצוגט ווערען אויס דער בראַנזשע. 8572

Dr. med. J. POLAK
אינערליכע קראַנקייטען
ספּעצ.: אַלערגישע קראַנקהייטען (אַסטמאַ, אָקזשעלים, פּאָקושיוועס, אורטיקאַריום)
פּיאָטרקאָווסקאַ 121, יו. 3, פֿראָנט, 2 שטאָק
טעל. 64-21
נעמט אָן פֿון 11 ביז 1.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פֿאַר סיפֿיליס, טריפּער און הויט־קראַנקה. בעהאַנדלונג פֿון מענער־שוועכע.
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40
נעמט אָן פֿון 8–10 פֿריה און פֿון 5–9 אָוונד. בעזונדערער וואַרטע־זאַל פֿאַר פֿרויען.

אַ האַלב געוועלב
ווערט געזוכט צו דינגען, אויף גוטע בעדינגונגען, געווינשען אין דער געגענד פֿון פּיעטריקאָווער און גלובנאַ גאַס. — אָפּערטען אונטער „האַלב געוועלב"

Dr. Różaner
ספּעציאַליסט פֿאַר הויט־, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוועכע.
תּלוגל פּוּ קוואַרץ־שטראַהלען און דיאַטערמיע
DZIELNA 9 (Narutowicza); tel. 28-98.
נעמט אָן פֿון 8–10 און פֿון 5–8, פֿרויען פֿון 3–4
וואַרטע זאַל פֿאַר פֿרויען.

ויכטיג נייעס פֿאַר לאָדזער און פּראָווינצער שעלקע־מאַכער
איך אַרבייט אויס פֿער־שידענע סאָרטען
לעדערלעדער
צו שעלקעס צו קאָנקורענץ־פּרייזען לאָדז שפּילקאַ עלטן־מאַרק 13, פֿראָנט 1 שטאָק.

Dr. med. A. Uryson
אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעציעל מאָגען, דאַרם און לעבער־קראַנקהייטען
קאָנסטאַנטינער 20, טעל. 35-85
נעמט אָן פֿון 3 ביז 5 אַ זייגער נאָכמיטאָג.

מאַשין־לעכער
ווערען אויסגענעהט
נאַרדמאַן ציגל גאַס 29.

וואָלאָצלאַווקער מצה־רייבעכץ
(העל און שעהן) מיט אַ הכשר צו בעקומען ביי
פּיאָטראָקאָווסקי און ברייטשטיין
מרדכי גבאים גאַס 12, טעל. 40-92
צו מעסיגע פּרייזען. 5715

כעמיש־באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פֿראָנט.
אַנאַליזען פֿון קאָל, אורין, לייכען א. אַ. וו.
אורין־אַנאַליז — 4 זל.

דער בעקאַנטער רעכטס־קענער י. אינפֿעלד
וואוינט איצט אויף פּעטריקאָווער 31.
שפּרעכשטונדען טעגליך פֿון 5–8 אָוו.
נעמט אויך אונטער דורכצופֿיהרען אין מורים־געריכטען די שווערסטע סכסוכים געוויסענהאַפֿט און לויט די פֿערפֿליכטענדע געזעצען.

לעטשניצע פֿון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
פּיאָטרקאָווסקאַ 11, טעלעפֿאָן 37-63
עפֿען פֿון 9 פֿריה ביז 7 אָוונט.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערן קר.	4½—3½
ד"ר פֿערשנער קינדער־קראַנקה.	4½—5 11—6
ד"ר שיפֿמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	2—12
ד"ר לוביש הויט און גשלעכט־קר.	12½—1½
ד"ר שטיגלער נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען־קראַנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	3—2
ד"ר בערגמאַן פֿרויען און געבורטס־הילף	4—3

ספּעצ.־פּראָצעדורען, שפּראַך־שטערונגען זיי שטאַמלען א. א. ווי פּעקען־שטעלן, קינסטליכע בערג־זון־באַשטראַהל, דיאַ־טערמיע, מאַסאַזש, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציע. אויף קרליאַנג הייזען און שמעקן. און לאַבאָראַטאָריום מערען אַנאַליזען אַלע ערטער. אויך פּלאָמבען און פּלוס
אימפֿונגען נעגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפֿנעט געוואָרען
אַ רענטגען־אינסטיטוט.

ד"ר לאַזשינסקי סטאָמאַטאָלאָג
צאָהן־אַרצט 10—1 3—6
קינסטליכע צייהן, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך עפֿן זונטאָג.

נייעס אין לאָדז! היינט ערעפֿנונג!
ס'ווערט בעקאַנט געמאַכט, אַז די
פּרעמירטע איטאַליענישע
קיהלונגס־האַלע
וועלכע בעזיצט אָפּטיילונגען אין אַלע הויפּט־שטעט פֿון אייראָפּע ערעפֿענט מיט'ן היינטיגען טאָג די ערשטע פֿיליע אין
לאָדז, פּיעטריקאָווער 74
די איטאַליענישע קיהלונגס־האַלע גיט אַרויס טעגליך אין איהר איינענעם פּראַכטפֿולען לאָקאַל אויסגעצייכנעטע
לאָדעס, קרעמען
ווי אויך אויסגעצייכנעטע דערפֿרישונגס־געטרענקע, אויסגעאַרבייט אויף אַן'איטאַליענישען אופֿן
נידריגע פּרייזען. העפֿליכע און שנעלע בעדינונג.
DYREKCJA
Premjowanej Chłodni Włoskiej.

נוצט אויס די געלעגענהייט!
נור נאָך אַ קורצע צייט!
צו יעדען ½ טוץ פּרעכטיג רעטושירטע פּאָסט־פֿאָטאָגראַפֿיעס (1 פּרוזאָן) גיבען מיר צו גראַטיס
אַ פּאָרטרעט
אויסערדעם ווערען אויסגעפֿירט אַלערליי שענסטע קונסט־פֿאָטאָגראַפֿיעס לויט די נייעסטע פֿאָטאָ־קונסט.
פֿאַר שולען און פֿעראיינען—בעזונדערע הנחות. מיט אַכטונג
קונסט־פֿאָטאָגראַפֿישער אַטעליער
„PARISIEN"
30 פֿראַנציסקאַנער 30.

צו פֿערדינגען
אַ לאָקאַל און צו פֿער־קויפֿען אַ טישלער־ווערק שטעל מיט ווערקצייג אויף קאַפּערניקאַ גאַס (מילשע) צו ערפֿאַהרען אַלעקסאַנדראָווסקאַ 33, ביי בראַניסלאַוו דאַב ראַדזשעי. 1715

ZAGUBIONO świadectwo kupna konia wyd. w Tomaszowie na imię Lejb Gelbard oraz zl. 80 gotówką. Uczciwy znalazca proszony jest o zwrot Lejb Gelbardowy Kielbacha 10.

צו פֿערקויפֿען
אַ געוועלב מיט אַ וואוינונג אָדער אָהן אַ וואוינונג. צו ערפֿאַהרען זשעראָמסקי 52 אין בעקערײַ. 5747

שפּאַרט־געלד!
קויפֿט שירמס, שטעקענס
נור אין דער ווערקשטעל
ם. פֿייגענבוים, נאַרוטאָוויטשאַ 19
ווייל איהר קענט דאָרט קויפֿען מיט 25% ווי איבעראַל ביליגער
אַכטונג! ס'ווערען אָנגענומען אַלערליי רעפּאַראַטורען און דעקונג.

Dr. Rachela Lewi
פּאָנסקאַ 24, טעל. 72-42
צוריקגעקעהרט
אויפֿנאַהמע־שטונדען פֿון האַלב 3 ביז 4 נאָכמיטאָג.

אַבאָנעמענטס־פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.
פֿאַר'ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז דער פֿערלאַג נישט פֿעראַנטוואָרטליך
די אַדמיניסטראַציע איז אָפֿען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען־פּרייז: פֿאַר'ן טעקסט—18 גר. פּרייזען און שרים ל"ש—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 . . . . . 60— . . . . . 4 .
נאָכ'ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . . . 8 .
פֿאַר אַ מיליטער־שורה: ... 50 ... 100 ... 10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.